Jaargang 111. Dingsdag, 24 Februarij 1852. No. 16.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD
voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

...rts wordt nog aan de Geabonneerden verzonden, no. ... het Bijblad, inhoudende: *Redevoeringen*, uitgesproken ... Tweede Kamer der Staten Generaal.

AANBESTEDING.

...or den STAATSRAAD, COMMISSARIS DES KONINGS in de ...vincie *Groningen*, of, bij deszelfs afwezigheid, door een der ...EN van de GEDEPUTEERDE STATEN, zal in een der appar...ten van het Provinciehuis te *Groningen*, in het bijzijn van den ...FD-INGENIEUR van den WATERSTAAT in het 1ste Dis..., onder nadere approbatie, worden aanbesteed:

...t leveren der benoodigde materialen tot het onderhouden der ...nciale en Groote wegen van de 2de Klasse in de provincie ...ingen, in 1852, in *acht* afzonderlijke perceelen, als:

...p MAANDAG den 1sten Maart 1852, des middags te 12 uur:

...t eerste perceel, voor den weg van *Onderdendam* over *Usquert* ... *Uithuizen*, en voor het trekpad van *Onderdendam* naar *Fraam*... van de *Nieuwe Til* naar *Middelstum* en van de *Eelswer*... naar *Uithuizen*.

...t derde perceel, voor den weg van *Groningen* naar *Stroobos*.

...t vierde perceel, voor den weg van *Enumatil* naar de *Zand*...

...MAANDAG den 8sten Maart 1852, des middags te 12 uur:

...tweede perceel, voor den weg van *Middelstum* naar de ...*ersummer klapbrug*.

...t vijfde perceel, voor den weg van *Appingedam* naar *Noordbroek*.

...t achtste perceel, voor den weg van *Winschoten* naar de *Morige*.

...p MAANDAG den 15den Maart 1852, des middags te 12 uur:

...t zesde perceel, voor den weg van *Groningen* naar de *Zoutkamp*.

...t zevende perceel, voor den weg van *Martenshoek* naar *Win*...*en*.

...e Aanbestedingen zullen geschieden bij inschrijving en opbod. ...e Bestekken, waarnaar de bovengemelde Aanbestedingen zullen ...hebben, zullen, boven en behalve in het Provinciehuis te *Gronin*... ter lezing liggen: te *Groningen* in den Doelen, bij de Kaste... VAN DER LAAN, EEKHOFF, wedw. BONTEKOE, TEN HA... en de wedw. DE JONGE, alle aan de Groote Markt; voorts ...den Kastelein PLAAT, in het Blaauwe Paard; bij den ...telein VISSER, in de Zon; bij den Kastelein HOLSHEIMER, ...den hoek van het Ameland; in de Stads Herberg en ...de Slingerij, buiten de Apoort; bij den Kastelein MID...KOSTER, bij de Ebbingepoort, en bij den Kastelein VAN WAR..., in de Altena; te *Zoutkamp* bij den Kastelein KNOL; te ...*huizen* bij de wedw. ELINGA; te *Winsum* bij de wedw. ...SMA; te *Onderdendam* in het Gemeentehuis en in het ...Vesterhuis; te *Bedum* bij de weduwe J. J. WEG; te *Appin*... bij de Kasteleins EVERS, WIERSUM en HOUWING; te ... bij de Kasteleins TER STEEG, HAZENHOEK, HEMMES en ...w. WEITS; te *ten Boer* in het Gemeentehuis; te *Termun*... bij den Zijlwaarder; te *Martenshoek* bij de wedw. MEURS; *Zuidbroek* bij den Kastelein MONKHORST; te *Winschoten* bij de ...w. WISSEMAN; te *Nieuwe Schans* bij den Kastelein SMIT; ...*dam* in het Gemeentehuis; te *Grijpskerk* bij den Kastelein ...ER, en te *Zuidhorn* bij de wedw. OSSENTJUK.

...ere informatiën kunnen worden aangevraagd bij den Hoofd...ieur van den Waterstaat J. A. VAN ESSEN en bij den ...eur N. J. VAN DER LEE, te *Groningen*.

GRONINGEN, 16 Februarij 1852.

De Staatsraad, Commissaris des Konings voornoemd:
VAN LIMBURG STIRUM.

AANBESTEDING BIJ INSCHRIJVING.

...URGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente ...*ingen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMIT...DE, bij *enkele inschrijving* aan te besteden: de ...RING van ongeveer **150,000 vierkant egaal ...akte STRAATKEIJEN** uit de Steengroeven ... *Quenast*, of andere in hoedanigheid en deugdzaamheid ...mede gelijk staande, vierkant groot op de Koppen ...n 18 Duimen, diep p. m. 18 Duimen, het benedeneinde ...de voet [p. m. 14 en 16 Duimen vierkant, alles over...komstig het ter SECRETARIJ dezer Gemeente in te zen... Monster.

...s Voorwaarden van Aanbesteding zullen, van heden, ... SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen, ter... ook daar nadere inlichtingen zijn te bekomen.

De op behoorlijk zegel geschreven Inschrijvingsbiljetten ...en bevatten: de namen, het beroep, de woonplaats ...den Inschrijver, en den prijs in Schrijfletters, waar... de 1000 stuks steenen, hier ter plaatse te leveren, ...den aangeboden; welke Biljetten, behoorlijk gesloten, ... de buitenzijde voorzien van: *Inschrijvingbiljet voor de ...ring van Straatkeijen*, onder couvert, vrachtvrij, gea...seerd aan den Burgemeester van *Groningen*, met het Mon..., vóór of uiterlijk op VRIJDAG den 12den Maart ..., aan het RAADHUIS moeten worden bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele Toewijzing ... den laagsten Inschrijver, wiens Monster wordt goed...ard, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar ... hebben op ZATURDAG den 13den Maart 1852, voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van ...Raadhuis.

GRONINGEN, 23 Februarij 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Nationale Militie.

...URGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente ...*ingen* brengen ter kennis van de belanghebbenden, ...de **COMMISSIE** in deze GEMEENTE, bevoegd tot ...TEEKENEN en AFGEVEN van **ATTESTEN** en ...**TIFICATEN**, benoodigd voor de NATIONALE ...TIE, hare zitting zal houden in het RAADHUIS, ...INGSDAG, WOENSDAG en DONDERDAG den ... 25sten en 26sten Februarij 1852; dat de LOTE...EN, die vermeenen VRIJSTELLING van de DIENST ...ATIONALE MILITIE te kunnen reclameren, als ...G **KIND**, als **THEOLOGISCH STU**...T, als **BUITENLANDSCH ZEEVAREN**... of op **BROEDERDIENST**, voor die Commissie ...nne BEWIJSSTUKKEN of GETUIGEN moeten ver... op de hieronder bepaalde dagen en uren, te weten:

...DINGSDAG **den 24sten Februarij 1852**, ...middags van 10 tot 12 uur, dezulken wier geslachts... beginnen met de letters A, B, C, D, E en F;

...ENZELFDEN DAG, des namiddags van 4 tot 6 ...zulken wier geslachtsnamen beginnen met de letters ...I, J en K;

...ONDERDAG **den 26sten Februarij 1852**, ...middags van 10 tot 12 uur, dezulken, wier ge...men beginnen met de letters L, M, N, O, P, ...;

...ENZELFDEN DAG, des namiddags van 4 tot 6 ...zulken, wier geslachtsnamen beginnen met de letters ...V, W en Z, en

...P WOENSDAG **den 25sten Februarij 1852**, ...middags van 4 tot 6 uur, al degenen, die als **KOSTWINNERS** gemelde VRIJSTELLING reclameren, met hunne GETUIGEN voor die COMMISSIE moeten verschijnen.

GRONINGEN, 16 Februarij 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen*, — ontvangen hebbende eene missive van den Heer STAATSRAAD, COMMISSARIS DES KONINGS in deze Provincie, houdende, naar aanleiding van eene door tusschenkomst van den Heer GENERAAL-MAJOOR, belast met het Provinciaal Kommando van *Friesland*, *Groningen* en *Drenthe*, aan Z. H. E. G. medegedeelde missive van Zijne Excellentie den MINISTER van OORLOG, verzoek om de Ingezetenen, bij Publicatie, aan de bepalingen van art. 8 der Wet van den 16den November 1814 (*Staats*... 108), te herinneren, — voldoen daaraan bij deze, ... den inhoud van het gemeld artikel, zoo verre noodig, hier ... volgen:

„ Alle VOERLIEDEN van **VRACHTWAGENS** en „ andere **RIJTUIGEN** zullen gehouden zijn, de **BAR**„**RIÈRES, BRUGGEN** en **POORTEN** van 's Lands „ Vestingen en Sterkten nimmer anders **DAN BIJ DEN** „ **STAP HUNNER PAARDEN** door te rijden; alle „ degradatiën (beschadiging), door hun toedoen daaraan ver„ oorzaakt, zullen ten hunnen koste worden hersteld, en „ derzelver Rijtuigen en Paarden zoolang in verzekerde be„ waring gehouden worden, tot dat die vergoeding van schade „ voldaan, of daarvoor de vereischte Cautie zal zijn gesteld, „ behalve eene boete van DRIE GULDEN," enz.

Burgemeester en Wethouders brengen wijders, in gevolge de gemelde aanschrijving van den Heer Commissaris des Konings voornoemd, ter kennis van de Ingezetenen, dat, voor zoo veel noodig, strenge bevelen aan de Militairen zijn gegeven, om dit artikel met gematigdheid uit te voeren, maar dat ook aan de andere zijde van de Ingezetenen, die dit kan aangaan, wordt verwacht, dat zij zich beijveren zullen het in gemeld artikel vervat verbod niet te overtreden.

En zal deze in de *Groninger Courant* worden geplaatst en in plano gedrukt, om aan de Poorten en Barrières dezer Vesting te worden aangeslagen.

GRONINGEN, 9 Februarij 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van de Gemeente *Groningen*, ontvangen hebbende eene missive van den Heer W. DE FREMERIJ, Luitenant ter Zee, 2de klasse, thans *non-actief*, wonende te *Groningen*, aan wien door Z. Exc. den MINISTER VAN MARINE is opgedragen, om bij de Provinciale Gouvernementen en Gemeentebesturen van *Groningen* en *Friesland* te onderzoeken, of er mogelijkheid zoude bestaan, in die Provinciën geschikte **BEVAREN PERSONEN** te vinden, welke zich op de gewone wijze, als **MATROZEN**, vooral der **1ste** en **2de klasse**, of als **SCHEEPSONDEROFFICIEREN** voor **Zijner Majesteits Zeedienst**, zouden willen verbinden, —

Maken bekend, dat aan de dienstneming bij Z. M. Zeemagt de volgende voordeelen verbonden zijn, namelijk:

Voor de Matrozen der 1ste klasse eene soldij van VIJFTIEN GULDEN 's maands, eene premie van TIEN GULDEN en een aanbrenggeld van TWEE GULDEN, VIJFTIG CENT voor ieder jaar engagement; de zekerheid, om tot Onder-Officier bevorderd te worden, indien men bij de noodige geschiktheid een goed gedrag paart, en het vooruitzigt op pensioen; kunnende de Matrozen der 1ste klasse zich minstens voor twee jaren verbinden;

En voor de andere betrekkingen in Zr. Ms. Zeedienst in evenredige voordeelen, waartoe de bovengenoemde tot maatstaf kunnen dienen.

En zal deze in de *Groninger Courant* worden geplaatst.

GRONINGEN, 19 Februarij 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der gemeente *Groningen* brengen ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat de **LIJST** van de voor het jaar 1852 bevoegd erkende **BEOEFENAREN** van de onderscheidene **TAKKEN** der **GENEESKUNST** in deze Provincie, ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing ligt.

GRONINGEN, 9 Februarij 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris bij het Gemeentebestuur van Groningen:
HORA SICCAMA.

(*Zie het vervolg der Nieuwstijdingen, enz. in het Bijvoegsel.*)

INGEZONDEN STUKKEN.

Een woord over de verdediging van het wets-ontwerp op het Armbestuur.

Veel is er reeds geschreven en nog meer gesproken over het aanhangige wets-ontwerp op het armbestuur. Niet te verwonderen! 't Is eene zaak van het hoogste aanbelang en van veruitziende gevolgen beide voor Kerk en voor Staat. Op zulk eene zaak mag het oud-vaderlandsche spreekwoord: bezint, eer gij begint! wel toegepast worden.

Het laatste, wat mij over dat ontwerp onder het oog kwam, was het uitvoerige Courantartikel van Dingsdag den 10den Febr., strekkende tot verdediging van hetzelve. Ik heb den inhoud met aandacht gelezen, en schoon ik mij met dien Schrijver op geene volledige kennis in deze zoo belangrijke zaak durf beroemen, zoo meen ik nogtans ook van mijnen kant vrijheid te hebben, om er naar aanleiding van dat artikel nog eens op neder te komen.

1) Allereerst op hetgeen de Schrijver niet alleen voor zich zelven gedacht, maar openlijk beweerd heeft, als of de petitionnerende kerkeraden en diakoniën voor een groot deel onbevoegd zouden zijn, om over deze zaak, die toch hunne vrijheid en hun leven betreft, een oordeel te vellen, ja zelfs, alsof zij op raad en aandrang van anderen, dus zonder eigen inzigt, en mogelijk zelfs tegen hunne overtuiging, adressen aan de Tweede Kamer zouden afgeschreven, geteekend en ingediend hebben. Ik vind dit geen vleijend kompliment voor predikanten en mannen, die in de gemeenten uit de kundigsten, aanzienlijksten en braafsten tot het bekleeden van dien post gekozen worden. Voor zoo verre ik persoonlijk kennis aan vele predikanten en kerkeraadsleden heb, protesteer ik tegen de vernederende beschouwing van zulk een ja-broederschap. — Bovendien moet men in onzen tijd niet meer tegen het indienen van vele adressen door vele menschen opkomen, nu de Staat een zeer uitgebreid stemregt heeft ingevoerd, en niet alleen aan kerkeraadsleden, maar ook aan zeer velen, die verre beneden hen staan, het kiesregt van de hoogste autoriteiten des lands mede toevertrouwd. Die nu zwijgen, waar men de hoogste hunner belangen aantast, maken zich aan pligtverzuim schuldig. — Ook schijnt mij het oordeel of vermoeden van napraterij hier niet vrij van ligtvaardigheid. Die een tal adressen heeft *gelezen*, zal er zoo veel verscheidenheid en menigvuldigheid van bezwaren in gevonden hebben, dat, althans bij zeer vele, aan geen afschrijven valt te denken.

2) Doch ook de bezorgdheid van anderen, als bevoegde beoordeelaars erkend, dat de kerkelijke liefdadigheid na de aanneming van dat ontwerp verflaauwen en menige bijzondere instelling van weldadigheid te niete gaan zal, zou ten eenenmale ongegrond zijn!? Ook na alles, wat ter verdediging gezegd is, schijnt zij mij zoo natuurlijk en sterk, als er met mogelijkheid iets zijn kan. Wat betoogen toch de adressen, die bij de Kamer tegen het ontwerp reeds ingekomen zijn? Op de klaarblijkelijkste gronden, dat de Staat zonder schending van de regten der Kerk en der burgers het wets-ontwerp niet in praktijk brengen kan. Wat uiten zij? Het eenparige verlangen, dat de wet geen dwangjuk aan de liefde oplegge, maar dat de liefde blijve, wat zij naar haren aard zijn moet, vrij in hare zoo teedere werking. Wat openbaren zij? Voor het naast het gevoelen van de vertegenwoordigers der gemeenten, maar wij meenen er gerust te kunnen bijvoegen, den wensch van verreweg het grootste deel der gemeenteleden zelve, en dus den *aard* en het *karakter* onzer natie, die aan de zelfstandigheid der diakoniën — dier Christelijke, eerwaardige en weldadige instellingen — gehecht en verkleefd is. Door de invoering van het in deze Provincie bestaande burgerlijk armbestuur is hare zelfstandigheid reeds ten deele geknakt, en de schadelijke invloed op de vermindering der liefdegiften is sedert maar al te duidelijk zigtbaar geworden; wat laat zich bij den laatsten slag, door het aanhangig wets-ontwerp aan die zelfstandigheid toegebragt, wel anders verwachten, dan dat het met die giften nog veel minder worden of wel ten eenenmale gedaan zal zijn? Mogt het, wat ik niet hoop, tot de aanneming en invoering van dat ontwerp komen, dan voorzie ik, wat de Kerk betreft, de opheffing en den ondergang van een groot deel der bestaande diakoniën, en voor den Staat de al meer en meer uitsluitende armverzorging met eene drukkende, op den duur misschien ondragelijke armbelasting. Beide zou weldra zeer worden betreurd; de ondergang der diakoniën, vooral ook om den weldadigen invloed, dien deze Christelijke instellingen op den zedelijken en godsdienstigen toestand der armen uitoefenen, en de Staat er niet op oefenen *kan*.

3) Men beroept zich op Engeland, waar de Staatszorg voor het armwezen geene vermindering, maar vermeerdering van partikuliere liefdadigheid ten gevolge had. Dit beroep komt ons zeer ongelukkig voor. In Engeland heeft in 1834 geen *overgang* plaatgehad van kerkelijke en bijzondere armenzorg tot zorg voor de armen of algemeen toezigt op armenzorg van Staatswege, gelijk nu door deze wet bij ons zou plaats hebben. Maar de reeds sedert 1601 *bestaande* Staatszorg voor de armen is dáár in 1834 verbeterd; 't geen natuurlijk de bijzondere liefdadigheid vermeerderde. De toestanden verschillen dus zeer veel. Bovendien: de uitwerking van eene Staatswet op het armwezen hangt van den bijzonderen geest eener natie af, en uit hetgeen in Engeland plaats greep, volgt dus nog geenszins, dat hetzelfde ook hier in Nederland plaats grijpen zal.

4) Zonderling komt ons de redenering voor van den heer TIJDEMAN overgenomen. » De vrijheid wordt toch reeds zoo veel belemmerd; waarom hierin ook niet?" Onder verbetering schijnt het ons toe, dat men haar juist daarom te meer moest ontzien en haar niet onnoodig verder beperken en belemmeren; waarom, onzes inziens, die redenering even grondig is, alsof een Medicus zeide: » Er sterven toch zoo veel menschen; waarom zal ik er maar nog niet eenigen laten sterven."

5) Eindelijk, dat er *regeling* van 't armwezen noodig is, zal, wel ontwijfelbaar zijn; maar liever geene regeling, dan zulk eene waarbij de geest en *het leven* der armverzorging wordt verstikt en gedood. Had de Regering de Hervormde kerk willen toelaten haar armwezen te regelen, het zou, in die kerk althans, reeds lang geregeld zijn. Maar jaren lang mogt de Synode er geen reglement over maken, en toen dit eindelijk gemaakt was, wilde de Regering niet toelaten, dat het wierd ingevoerd.

Ik eindig, na ook voor mij gedaan te hebben, wat ik meende te moeten doen, met den uitslag dezer zaak in Gods hand te stellen, die haar tot heil van Kerk en Staat beide doe uitkomen.

SCHEEMDA, 13 Februarij 1852.

U. P. GOUDSCHAAL.

Het Engelsche Parlement nu en twee eeuwen vroeger.

Nadat CROMWELL het Parlement in Februarij 1658 had geopend en vertrokken was — zegt de *Holl. Mercurius* — begost het aenstonds hare tyt te spandéren met 't oversien van hare privilegien.

Het Opperhuys hebbende geresolveert een Bededach aentestellen, sonden twee van Hare Boden met die Resolutie aen 't Lagher Huys met dit opschrift:

Het Huys van de Heeren, aan 't Huys van de Ghemeente. Daerop die van 't Lagherhuys aan 't Opperhuys deden weten, dat sy gheen Huys van Heeren en kenden, — en

In 1850, bij het houden eener bijzondere commissie, te zamen gesteld uit Lords van het Hoogerhuis en Gedeputeerden, moesten de leden van het Lagerhuis staan blijven met ongedekten hoofde, in tegenwoordigheid van de Lords, gedekt en zittende, — zoo schrijft LEDRU ROLLIN in zijne *Geschiedenis over het verval van Engeland*, dl. I, bl 43.

De admiraal TROMP, opperbevelhebber der vloot, werd in Febr. 1691 met gedekten hoofde, langen tijd sprekende, bij Koning WILLEM III ontvangen. (*Holl. Merc.*)

Voorbeelden van hoogen ouderdom.

Een vorig nommer der *Groninger Courant* brengt voorbeelden bij van bijzonder hoogen ouderdom in de dorpen Nuis, Niebert en Naaldwijk. — Het is ongetwijfeld voor de wetenschap belangrijk, statistieke vergelijkingen te kunnen maken, ofschoon voor den modernen tijd niet zeer bemoedigend, wanneer de uitkomst tegen den ouderdom ongunstig uitvalt.

In die dagen werden ruim honderdjarigen gevonden, dat thans uitzonderingen zijn, en evenwel afsteken bij die van vroegere eeuwen.

Bij de volkstelling in Italië, ten tijde van keizer VESPASIANUS, 76 jaren na de geboorte van Christus, vond men er

54	van	100 jaren,	2	van	131 jaren,
63	„	110 „	1	„	132 „
5	„	120 „	14	„	137 „
2	„	125 „	3	„	140 „
6	„	130 „	1	„	150 „

In 1695 stierf PIERRE PIETON, te Hautvillon, in Champagne, wijngaardenier, zijn beroep uitoefenende tot twee jaren vóór zijn overlijden, 117 jaren oud geworden, en

In 1698 te Koppenhabe de dienstmaagd van den beroemden sterrekundige TYCHO BRAKE, in den ouderdom van 124 jaren. *Holl. Merc.*, Sept. 1695, Julij 1698.

REDE *van den heer* ***BLAUPOT TEN CATE***, *uitgesproken in de zitting van den 16den Februarij, bij de algemeene beraadslagingen, over het wets-ontwerp, houdende bepalingen omtrent het bouwen, planten enz., binnen zekeren afstand van vestingwerken.*

Toen dit wets-ontwerp, aangeboden in October 1850 en later op nieuw in September 1851, bij de afdeelingen behandeld werd, had ik nog niet de eer lid van deze Kamer te zijn. Het is daarom, Mijne Heeren, dat ik mijn gevoelen omtren

dit ontwerp thans vermeen te moeten openbaren; te meer, daar de duurste belangen hier op het spel staan van die stad, die mij door haar kiesdistrikt tot afgevaardigde in uw midden heeft gezonden.

Dit wets-ontwerp heeft veel ongerustheid in de stad Groningen verwekt. Gij hebt zulks straks vernomen, Mijne Heeren, uit de beide adressen, waarvan u de inhoud door de commissie werd medegedeeld. Maar ook de raad van die stad zelve heeft bij adres van den 21sten Mei 1851 hare klagten aan deze Kamer te kennen gegeven.

Het was geen bevreemdend verschijnsel, Mijne Heeren. Men hoopte onder de tegenwoordige Grondwet mildere beginselen; men hoopte vooral bevordering en ontwikkeling van nijverheid, en van alles wat daarmede in nauw verband staat; en men zag zich daarin teleurgesteld. Die teleurstelling was dubbel smartelijk; want men was overtuigd van den goeden wil der Kamer, van den goeden wil van den heer Minister van Oorlog zelven. En men is het nog; ik ten minste ben het nog. Duidt mij dus niet ten kwade, dat ik er over spreke, hoe gegrond de oorzaken zijn van klagten tegen dit wets-ontwerp, en dat ik inroepe uwe medehulp, om die klagten, in zooverre ze u billijk en regtmatig voorkomen, uit den weg te ruimen.

Ik zal niet spreken over de meerdere of mindere noodzakelijkheid, om de stad Groningen *als vesting* te behouden. Ofschoon ik mijne bezwaren daartegen heb, vooral in deze eeuw, ik zal niet afdwalen van mijn hoofdbezwaar. Dat hoofdbezwaar is het volgende: ***zoo als het wets-ontwerp daar ligt, komt het mij niet aannemelijk voor, omdat het den bloei en de welvaart van de meest bevolkte vesting in ons vaderland, die tevens de hoofdstad van eene provincie is, juist het meest belemmert.***

Het wets-ontwerp steunt geheel op het stelsel van *verbodene kringen*. De scherpst verbodene kringen zijn natuurlijk de naaste omgevingen van iedere vesting. Maar past nu eens dit ontwerp op Groningen toe! Gij zult dadelijk het verderfelijke van die toepassing inzien, Mijne Heeren. Waarom? Die stad heeft de sterkste behoefte aan uitbreiding reeds sedert lang, en dit ontwerp zal haar integendeel knellen en persen; ja, het zal niet slechts hare belangen benadeelen, maar aan hare nijverheid geheel den bodem inslaan.

Zij gevoelt die behoefte aan uitbreiding, *door gestadigen aanwas van bevolking.* Die bevolking is in deze eeuw steeds toegenomen en neemt nog bijkans jaarlijks toe. Zij kan niet meer binnen hare wallen wonen. Een gevolg daarvan is gebrek aan ruimte, tot dat de rijen harer bewoners weêr door de eene of andere epidemie worden gedund. Want hoe gezond de stad anders wezen moge, breekt er eene epidemie in ons vaderland los, dan treft zij doorgaans Groningen met verdubbelde woede, zoo als in 1826 en telkens als de cholera in ons land verscheen. Dat heeft zij aan hare beperking van ruimte te wijten.

Maar zij gevoelt die behoefte aan uitbreiding ook *door gedurige vermeerdering van handel en nijverheid.* Zij is het middenpunt der provincie en eigenlijk hare éénige stad. Als zij bloeit, dan heeft dat invloed op de geheele provincie. Zelfs voor het geheele Vaderland kon Groningen zoo belangrijk worden, indien de Regering haar meer vrijheid geven wilde, om zich buiten de poorten te bewegen. Maar men wordt nu reeds, b. v. buiten de Steentilpoort, de Kleine-poort en de A-poort belemmerd, omdat Groningen eene vesting is, en men zal het in dubbele mate worden door dit wets-ontwerp.

In dubbele mate door dit wets-ontwerp. Want dit ontwerp maakt Groningen tot eene dubbele vesting *omdat de verbodene kringen*, buiten de Heerepoort, *in elkander loopen*, zoodat zelfs het terrein, dat met betrekking tot de vestingwerken om de stad, uit hoofde van den afstand, in eene gunstiger stelling zou geraken, juist daarom in een minderen toestand wordt verplaatst, omdat het nu weder in de nabijheid der buiten-vestingwerken ligt. Die buiten-vestingwerken zijn slechts op 1000 ellen of 10 minuten van de stad verwijderd. Dus zullen de bewoners van de zuidelijke voorsteden van den eenen verboden kring in den anderen vallen; wezenlijk een kwaad, Mijne Heeren, waartegen in dit geheele wets-ontwerp niet is voorzien, waarvan ik ook geene aanwijzing zie gemaakt in de daarbij gevoegde kaart of platte grond van verbodene kringen; een kwaad, dat het ontwerp voor onze grootste en sterkst bevolkte vesting verderfelijk en geheel onaannemelijk maakt. Want niet alleen, dat de nijverheid alzoo kunstmatig wordt belemmerd, maar juist deze stad, die zooveel behoefte aan uitbreiding gevoelt, die er eigenlijk niet zonder leven kan, wordt door dit ontwerp in dubbele mate bezwaard.

Ik ben geen krijgskundige, Mijne Heeren, en daarom spreek ik nu, vóór dat wij aan bijzondere artikelen komen, waar wijzigingen, door meer krijgskundigen in ons midden voorgesteld, het lot der vestingen misschien zouden kunnen verzachten. Daartoe roep ik ten ernstigste de medehulp der Kamer en niet minder die van den heer Minister van Oorlog zelven in. Ik zoek die medehulp met eenig vertrouwen bij de Kamer. Want ik lees in het verslag der eerste commissie van rapporteurs op bladz. 6: „dat men gemeend heeft te moeten vragen, of zonder nadeel van 's lands verdediging, niet nog eenige schreden verder zou kunnen worden gegaan, om het ontwerp minder belemmerend voor de eigenaren te maken. Juist voor den kleinen kring, zoo zeggen de rapporteurs te regt, zou elke inkrimping eene wezenlijke winst voor landbouw en nijverheid zijn." En zoo is het mij aangenaam uit het verslag van de tweede, de tegenwoordige commissie van rapporteurs te zien: „hoe zij niet geaarzeld heeft aan de regering te verklaren, dat het haar na nauwgezette overweging van dit onderwerp voorkwam, dat in het belang der eigenaars en bewoners van gronden en gebouwen, in den verboden kring van vestingen, met meer vrijgevigheid zou kunnen gehandeld worden, dan in dit wets-ontwerp is geschied."

Ik zoek die medehulp met eenig vertrouwen bij den heer Minister van Oorlog zelven, daar deze gaarne van milde beginselen uit wil gaan en in de memorie van toelichting (op bladz. 2) de gedenkwaardige woorden geschreven heeft: „men heeft ook vooral als regel van wetgeving aangenomen, dat de belangen van landbouw en nijverheid niet meer worden benadeeld, dan voor die der verdediging noodzakelijk is en uit dien hoofde belemmerende voorschriften, zooveel slechts mogelijk scheen, binnen enge grenzen beperkt."

Ingevolge deze mildere beginselen zij het mij geoorloofd, ernstig aandachtig te maken op zoodanige belemmeringen, die ontstaan vooral door het in elkander loopen van verbodene kringen en door het vallen van den eenen verboden kring in den anderen; en tevens aandachtig te maken op de vraag der Groninger adressanten: „of het oprigten, veranderen en vergrooten van de eigendommen, ook binnen de verbodene kringen niet zoude kunnen worden vrijgelaten, ten minste aan die ingezetenen, die van hun regt op eventuele schadevergoeding afstand willen doen?" In de laatste jaren toch is dikwijls door den Minister van Oorlog de vergunning tot het bouwen binnen dien kring van 300 ellen gegeven, op voorwaarde dat wanneer de verdediging der vesting dit noodig deed oordeelen, die gebouwen zouden worden afgebroken. Wat toen geschiedde, kan ook nog zonder gevaar geschieden.

Immers, zoo als de minister op blz. 15 van de memorie van toelichting zeer juist heeft aangemerkt: „Zoo iets toe te staan, *is niet gevaarlijk*, omdat, indien de vergrooting of vervanging al te zeer tot nadeel van de verdedigingsbelangen zou strekken, het verlof daartoe kan geweigerd worden: *en is in het belang van de ingezetenen*, indien omstandigheden medebrengen, dat zij bepaalde behoefte aan vervanging of vergrooting hebben, terwijl het verlies van het regt op schadevergoeding, aan de andere zijde, hen niet tot vervanging of vergrooting zal doen overgaan, tenzij zij door de noodzakelijkheid daartoe gedwongen worden."

Het geheele punt van vestingbouw komt, mijns achtens, te dezen aanzien hierop neder, Mijne Heeren, of eene zekere en duurzame belemmering van bloei en welvaart in de nijverheid geheel niets geacht moet worden tegenover eene tijdelijke belemmering (*indien* belemmering!) der verdediging, die evenwel spoedig kan worden weggeruimd, bij eene mogelijke en toekomstige, maar altijd onzekere en zelfs onwaarschijnlijke belegering? En ik zou wel eens willen vragen, met de tegenwoordige commissie van rapporteurs (op bladz. 8 van het verslag): „of er niet een even groot, ja, veel grooter bezwaar voor de ingezetenen gelegen is in verbodsbepalingen, die hen *te allen tijde* in de uitoefening hunner nijverheid belemmeren, dan in het verleenen van zoodanige vergunningen, waardoor zij in de *mogelijkheid* geraken, om *te eeniger tijd* (welligt niet, dan na eene reeks van jaren) eenig verlies te lijden?" Het is met alle bescheidenheid, maar tevens met allen aandrang, dat ik deze vragen ter overweging van de Kamer aanbeveel.

Ik zal eindigen, Mijne Heeren, met deze korte opmerking. Ik begrijp zeer goed, dat Groningen het vooral te danken heeft aan hare heldhaftige verdediging in 1672, toen de bisschop van Munster op zulk eene ongemakkelijke wijze zijn hoofd tegen hare wallen stiet, waarom zij ook nu als vesting bijzonder de aandacht trekt en voorloopig nog als in 't harnas moet blijven staan. Voor die heldhaftige verdediging heeft zij den warmen dank verdiend, van u, o Holland en van de andere gewesten! Toont dan dien dank, door haar in deze eeuw niet meer te bemoeijelijken, dan volstrekt noodzakelijk is!

REDE van den heer **ZIJLKER**, *gehouden over hetzelfde onderwerp.*

Tot een enkel kort woord vind ik mij bij de behandeling van dit onderwerp gedrongen.

Ik zal hierbij echter de zaak van ons defensie-wezen geheel ter zijde laten, gelijk ook andere, anders belangrijke bijzonderheden als die, betrekkelijk de onteigening bijv., terwijl ik verwacht, dat dit ook nog door andere sprekers, gelijk door voorgaande reeds is geschied, beter zal worden behandeld dan ik dit vermag; hoewel ik er toch van zeggen moet dat de voorwaarden voor de onteigening ook mij, in het algemeen, niet billijk en daarentegen voor het belang der ingezetenen te bezwarend schijnen.

Geheel afgescheiden dus van de vraag, in hoever een stelsel van verdediging bij de wijze van oorlog voeren, gelijk men dit gedurende de laatste halve eeuw gezien heeft, nog al die kostbaar te onderhouden en in geval van nood toch dikwijls niet te gebruiken of naar vereisch te bezetten vestingen behoeft, gevoegd bij den toestand van Europa, deszelfs ontwikkeling, de allengs verflaauwde zucht voor veroveringen naar buiten, hetwelk steeds plaats schijnt te maken voor inwendige geschillen omtrent de regeling der eigene huishoudingen, — geheel afgescheiden, herzeg ik, van die vraag, wil ik thans slechts in bedenking geven, of handel en industrie niet zoo veel gewigt in de schaal leggen, dat hieraan, ten minste waar het vestingen betreft, die deswege in ontwikkeling en vooruitgang verkeeren, of daaraan niet tevens ten minste de plaats moge worden ingeruimd, om zich verder te kunnen uitbreiden?

En wanneer nu dit ontwerp, gelijk het daar ligt, wet wordt, dan, Mijne Heeren, gij weet het allen, zal de toestand geboren zijn, dat aan steden, als onder anderen Groningen, welke vooral ook door een bloeijenden inlandschen handel en in nijverheid voorwaarts gaan, en waar de behoefte aan ruimte tot uitbreiding dringend is, dat hieraan dan echter de pas voor die uitbreiding ten eenenmale zou zijn afgesneden.

Die schier dagelijks gevoelde behoefte aan gelegenheid tot uitbreiding zal dan zijn opgeofferd aan eene eventualiteit, welke, gelijk eenmaal in 1672, dus voor een 180tal jaren, zich misschien in later tijdperk, hetzij dan over eene 180 of 360 jaren, of vroeger of later nog eens weêr zou kunnen opdoen!

Zoo in die gegevene of vermoedelijke omstandigheden een van beide, òf het defensiewezen onzer, aldus in een toestand van vooruitgang verkeerende vestingen, òf de gelegenheid tot uitbreiding harer industrie moest worden prijs gegeven, de keus zou mij uit een oogpunt van 't staatsbelang, niet moeijelijk schijnen; maar dit is niet eenmaal noodig, Mijne Heeren; beide, de werken van defensie en de gelegenheid tot uitbreiding der industrie, kunnen, zoolang dit nog noodig schijnt, geloof ik, zeer wel nevens elkander bestaan.

In alle drie over dit onderwerp van Groningen ingekomen adressen bijv., en over twee van welke, zoo even, bij den aanvang dezer zitting, door den heer *ten Cate* verslag is uitgebragt, wordt hiertoe het middel aangewezen.

Het adres van den stedelijken raad en waarvan hier reeds voor geruimen tijd vroeger het verslag is uitgebragt, zegt hiervan onder anderen:

„De stad Groningen is, wat haar grootste en voornaamste deel betreft, binnen wallen en vestingwerken rondom ingesloten; hare bevolking neemt intusschen toe; een groot deel derzelve heeft zich buiten de poorten geplaatst in den naasten buitenomtrek; minder gegoeden zetten zich aldaar neder om eene goedkoope woning en levenswijze te hebben, en bij hun gewoon dagelijksch bedrijf, eenigen tuin- en akkerbouw uit te oefenen; elders weder zijn het handeldrijvende en neringdoende ingezetenen, die hunne magazijnen of winkels buiten de stadspoorten hebben gevestigd, in de nabijheid van vaarten en wegen, omdat daar de gelegenheid tot laden en lossen, tot opslag en verkoop gereedelijk wordt aangeboden, zoodat Groningens voorsteden over het algemeen een bloeijend aanzien hebben; aanzienlijke ingezetenen wenschen in de nabijheid der stad zomerverblijven te houden, die te verbeteren of nieuwe te bouwen; industriëlen verlangen daar nijverheidsinstellingen op te rigten of de bestaande uit te breiden. Terwijl de wetten des lands, de geest des tijds, het voorbeeld van andere volken luid toeroepen: blijft niet achter, onderneemt, legt u op handel en nijverheid toe! wordt op dit terrein een somber gebod gehoord, dat leven en ontwikkeling stoort: *hier liggen verboden kringen.*"

De raad verzoekt ten slotte: „om zijne bezwaren in overweging te nemen, ten einde in de wet eene ruimere vergunning om in den naasten omtrek van vestingen het bouwen ook van steenen gebouwen toe te staan, worde opgenomen, minstens dat aan de Regering worde overgelaten, om, op verzoekschrift, aan de ingezetenen vrijheid van bouwen te verleenen, onder de voorwaarden opzigtelijk afbraak en schadeloosstelling, als zij zal vermeenen te moeten bedingen; dit alles te eerder en in ruimer mate nog daar, waar, even als om de stad Groningen dubbele vestingwerken worden gevonden." Te regt is zoo even echter door den heer *Dirks* aangemerkt, dat door verplaatsing slechts van art. 48, n. 34 geworden, aan het bezwaar en het verzoek van den Raad eenigermate wordt te gemoet gekomen, hetgeen mij echter, als buitendien leidende tot willekeur, nog in geenen deele geruststelt, of voldoende voorkomt. Overigens is er een adres van gelijke strekking, doch hetwelk tot eene eenigzins andere conclusie komt, het adres der Kamer van koophandel en fabrijken aldaar, gelijk ons zoo even ook reeds uit het verslag van den geachten rapporteur is kenbaar geworden; verzoekende: „om dit wets-ontwerp alsnog zoodanig te wijzigen, dat de ontwikkeling van handel en nijverheid daardoor minder worden belemmerd, en dat het bouwen, planten en opslaan in verboden kringen der vestingen, onder de noodige beperking ten aanzien van bouwstoffen en zamenstelling, in plaats van voor *niemand*, voor *allen* mogelijk worde gemaakt, al is het dan ook onder voorbehoud van afbraak zonder schadeloosstelling en ten koste van den eigenaar, „welke bepaling, zeggen adressanten, dan evenmin tot partijdige begunstiging aanleiding zoude kunnen geven."

Eindelijk is er nog zoo even uitgebragt het rapport van een adres, van den heer *J. Mess* en 163 mede-onderteekenaren, allen burgers van Groningen, van gelijke strekking; deze zeggen onder anderen: „suppleanten verzoeken overigens de Kamer op het dringendst in aanmerking te willen nemen, dat het hier geldt de welvaart, *niet van eenigen, maar van honderde, ja duizende ingezetenen.*"

Behalve dus, dat zij aan de overweging der Kamer aanbevelen de bijzondere ligging en toestand der stad Groningen, veroorlooven zij zich buitendien de vraag, of het oprigten, veranderen en vergrooten van de eigendommen, ook binnen de zoogenoemde *verboden kringen*, niet zonder *eenige* de *minste* beperking zoude kunnen worden vrijgelaten; ten minste aan die ingezetenen, welke op hun regt van eventuële schadevergoeding afstand willen doen? en eindigen hun verzoek „om anders het wets-ontwerp, zoo als het daar is liggende, als uiterst belemmerend voor handel en nijverheid en hoogst nadeelig voor hunne eigendommen, te willen verwerpen."

Groningen, welke stad mij zoowel als vesting, als an[...] het meest bekend is en waarop ik daarom alleen ook het [...] en in de eerste plaats het oog heb, zou met hare verbod[...] dubbele en in elkander loopende kringen, met de belem[...]ringen hierdoor aan den vrijen arbeid, de materiële ont[...] keling en welvaart toegebragt, deze stad zou dus, ten ge[...] dit wets-ontwerp, in een allerongelukkigsten toestand wo[...] verplaatst, Mijne Heeren.

Ik zal hierover thans echter niet meer in nadere bijzo[...] heden treden, omdat dit ook reeds ten overvloede, doo[...] geachten afgevaardigde voor dat distrikt is ontwikkeld.

Wanneer echter het bestuur en de raad eener zoo be[...]rijke stad als Groningen, welke, ofschoon dan ook een[...] mate in dwaling hebbende verkeerd, echter evenzeer [...] andere adressanten, vrijheid *van* bouwen verre stelt bov[...] afhankelijkheid van vergunning *tot* bouwen, — wanne[...] raad eener stad als Groningen, bij wier ontwikkeling in [...] del en industrie eene geheele provincie, nevens den Staat [...] zoo overwegend belang heeft, wanneer dit bestuur, gesl[...] hooggeschat, bij de burgerij, — wanneer eene kamer [...] koophandel en fabrieken, wier adviesen steeds zijn toege[...] als den stempel te dragen van helder en juist inzigt wa[...] de regeling der materiële staatsbelangen betreft, — wa[...] eindelijk een zoo aanzienlijk aantal notabele en achtingwa[...]dige burgers zich vereenigen tot een verzoek, de stre[...] hebbende als dit, — dan, Mijne Heeren, mag ook di[...] den gegeven toestand, thans toch wel iets wegen, om d[...] lans te doen overslaan, — vooral wanneer zij — wat to[...] onbevooroordeelde wel gereedelijk erkennen zal — wanne[...] de waarheid, het regt, het waarachtig staatsbelang aan h[...] zijde hebben.

En welk verzoek kan bovendien billijker zijn dan het [...]ne? Zonder zich zelfs in de verte met de kwestie [...] mindere of meerdere belangrijkheid over het aanhouden [...] voor het Rijk altijd toch kostbare vestingwerken in te l[...] vragen zij slechts vrijheid en verdraagzaamheid voor en [...] hunne takken van bestaan, om zich volgens de behoe[...] te mogen uitbreiden.

Belemmer ons niet, is hun nederig en bescheiden ver[...] laat ons slechts vrij om te kunnen bouwen en vermenig[...]gen ook in uwe verboden kringen, en wanneer in het w[...] denkbaar, maar misschien toch nog niet geheel onmog[...] geval, het Vaderland eenmaal eens dit offer mogt kome[...] eischen, stel gij dan oppermagtig de wet en de voorwaar[...] welke door u, in het belang der defensie, noodig m[...] worden gekeurd; breek *gij* dan af, of laat afbreken [...] *wij* hebben opgebouwd, ook zonder ons hiervoor scha[...] te stellen.

Indien vooral aan dit billijk, voor het algemeen bela[...] de welvaart van duizende ingezetenen zoo regtmatig ver[...] eens niet konde worden toegegeven, Mijne Heeren, [...] zulke groote volksbelangen, aldus moesten worden prijs [...] ven aan iets, wat op zijn minst genomen altijd nog zo[...] zeker schijnt, dan zal ik mij — hoe ongaarne ook — [...] verpligt zien, om mijne stem aan dit wets-ontwerp te [...] onthouden.

REDE van den heer **REINDERS**, *geh[...] over hetzelfde onderwerp.*

Ik zal mij tegen dit wets-ontwerp verklaren, zoo de[...]ring daarin geene verandering mogt brengen, omdat ik [...] zelve beschouw in strijd met eene goede staatshuishou[...] in strijd met de belangen der natie. Zoo de voordrag[...] wet wordt verheven, dan dwingt men de ingezetenen to[...] huizing, men dwingt de nijverheid zich niet te kunnen [...] tigen waar de nijvere burgerman dezelve het voordeel[...] acht te beoefenen. De regering miskent wat de tijd leer[...] namelijk: als het getij verloopt, moeten de bakens v[...] worden. Toen onze voorzaten de vestingen aanlegden, [...] keerde het Vaderland, verkeerde Europa in een geheel [...]ren toestand als heden, zoowel ten aanzien van de mid[...] om zich te verdedigen, als van de keuze der middele[...] het volksbestaan. De Regering is onbillijk jegens de inge[...]nen, en beslist over het lot der nijverheid, zonder he[...] zich zelve nog eens te zijn, hoe en op welke punten de[...] zich tegen een aanvallenden vijand moet en kan verded[...] Heden bepaalt zij eene vesting hier, morgen ginds, en [...] morgen breekt zij weder af. Geen eigendomsregt is in [...] onzekeren toestand meer veilig, geen tak van nijverh[...] zeker, alles wordt afhankelijk van de inzigten van den [...]lijken minister van oorlog gemaakt.

De ingezetenen zijn bezwaard met vele en hooge belasti[...] De industriëlen moeten concurreren met het buitenland [...] als zij zich daar niet tegen kunnen en mogen wapenen, [...] worden zij materiëel overwonnen, wat meer te vreeze[...] dan van elk anderen vijand.

Ik hoop in 't belang van mijn Vaderland, dat de te[...]woordige minister van oorlog zal inzien, dat uit hoofde [...] van den veranderden toestand van Europa, èn van de t[...]mende bevolking, èn van de middelen van bestaan der i[...]zetenen, dergelijke voordragt als de onderhavige al dad[...] en op den duur onuitvoerlijk is.

Ik zal, Mijne Heeren, geen misbruik van uwen tijd [...]ken en neem daarom de vrijheid u te wijzen naar de [...]sen van den gemeenteraad en de kamer van koophand[...] fabrijken te Groningen, alsmede naar een adres van *J.* [...] en 163 andere ingezetenen van Groningen, met welker i[...] ik mij geheel vereenig. De geringe aanmerking door [...] geachte lid uit Friesland (den heer *Dirks*) op die adr[...] gemaakt, heeft wel een punt van bezwaar minder druk[...] doen voorkomen, maar geenszins de kracht van de a[...] aangevoerde argumenten verzwakt. En daar adressa[...] Mijne Heeren, u daarvan afschriften hebben toegezo[...] zoo hoop ik dat de lectuur daarvan bij u de overtu[...] zal gevestigd hebben, dat het wets-ontwerp den bloei [...] welvaart van eene stad en een gewest vernietigt, van [...] stad, die wegens hare bevolking en koophandel in de [...] klasse volgens de patentwet is geklassificeerd. Ik ho[...] Mijne Heeren, dat de gronden, in genoemde adressen [...] wikkeld, bij u meer dan voldoende zullen zijn, om [...] overtuigen dat de voordragt, zoo als zij ons wordt a[...] boden, onaannemelijk is.

Letternieuws.

H. DIJKEMA, *Proeve van eene Geschiedenis der L[...] huishouding en Beschaving in de provincie Gro[...]gen; van de vroegste sporen der Geschiedenis [...] op onzen tijd*, enz. — 1ste Stuk; Groningen 1[...]

De heer DIJKEMA, reeds bekend door andere geschriften [...] van landhuishoudkundigen aard, noemt dit zijn veelomvattend[...] teregt eene *Proeve*. Meer wil het werk niet zijn, en meer k[...] ook niet wezen. 't Is hier toch een veld, dat op vele punten [...] geheel braak ligt, of naauwelijks is aangevangen ontgonnen te w[...] Elke bijdrage derhalve, hoe gering ook op zich zelve, zal [...] erkentelijkheid moeten worden ontvangen, wenscht men, [...] eeniger tijd ook *deze* geschiedenis volledig en juist bekend [...]

Deze arbeid des heeren DIJKEMA komt ons voor, in me[...] een opzigt nuttig en gewenscht te zijn. Eensdeels toch zal [...] de verspreiding van dit werk — die in ons gewest vooral [...] *zeer algemeen* is — bij velen de lust worden opgewekt vo[...] beoefening van de belangrijke geschiedenis, die hier wordt b[...]deld; en anderdeels is hier inderdaad veel bijeengebragt, [...] later met vrucht nader zal kunnen worden gebruikt doo[...] schrijver van eene volledige, eigenlijke geschiedenis over de [...] werpelijke aangelegenheid, die uit zoo vele oogpunten onze h[...] belangstelling verdient.

De heer DIJKEMA heeft dit werk in den vorm van *Voorlez[...]* ingekleed, waardoor hij inderdaad eenige uiterlijke zwarig[...] heeft kunnen vermijden. Den inhoud der 10 voorlezingen, [...] deze eerste aflevering bevat zijn, op te geven of kritisch [...] gaan, is noch ons doel, noch onze roeping te dezer p[...] Slechts wenschten wij de aandacht onzer gewestgenooten, [...] zoo veel nog noodig, op deze letterkundige onderneming te [...]gen, en onze lezers aan te raden kennis te nemen van deze Pr[...] waarin ongetwijfeld een zeer vlijtig gebruik is gemaakt van de [...] bronnen voor zoodanig onderzoek, als waarvan ons hier de [...] sommen op populairen trant worden geleverd.

Wij zien met belangstelling de voortzetting van dezen arbe[...] gemoet.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 19 Febr., kapit. *Kwint* Jantina, van Londen; den 21sten *Gnodde* Jonge Walrave, van Livorno. — Te Helvoet den 18 Febr., *Hasswinkel* Johanna Petronella, van Newcastle. — Te Buenos Aijros den 11 Dec., *Kramer* Catharina, van Boston. — Te Smirna den .. *Regoort* Gouverneur Baron van Zuylen van Nyevelt, van Maltha. — Te Sevilla den 30 Jan., *Fijn* Diana, van Newcastle. — Te Palermo den 2 Febr., *Schaap* Courier, van Cevita Vecchia. — Te Livorno den 12 Febr., *Wilmink* Hermanna Wilmink, van Amsterdam. — Te Bordeaux den 13 Febr., *Mooi* Hylke Tromp, van Belfast. — Te Londen den 17 Febr., *Kuipers* Vrouw Maria, van Harlingen; den 18den *van der Woude* Vrouw Dieuwke, van Workum. — Te Gravesend den 17 Febr., *Hubert* Juffer Annette, *Pronk* Roelina Oostra, *Vos* Cornelia en *Warners* Tjardina Fennegina, alle 4 van Amsterdam. — Te Deal den 16 Febr., *de Haan* Sieuwerdina, van Rotterdam naar Belfast. — Te Portsmouth den 16 Febr., *Goosens* Gerardina Klasina, van Rotterdam naar Triest; *Potjer* Dankbaarheid, van Dordrecht naar Londonderry. — Te Dundee den 12 Febr., *Giezen* Nijverdal, van Zwolle. — Te Hamburg den 16 Febr., *Vlas* Henderika, van Amsterdam; den 17den *Zeegers* Catharina, van Antwerpen; den 20sten *Pruister* Vrouw Maria en *Kramer* Agatha Juliane, beide van Amsterdam. — Te Warnemunde den 17 Febr., *Swiers* Anna Maria, van Holtenau. — Te Grimstadt vóór den 4 Febr., *Bosker* Ida Jacoba, van Stettin naar Rotterdam; *Kroon* Catharina Hendrika, van Flensburg naar Yarmouth. — Te Elseneur den 13 Febr., *Scholtens* Rehobohodt, van Koppenhage naar Holland.

Binnengekomen in 't Vlie den 20 Febr., kapit. *Pik* Maria Aurelia, van Carlscrona. — Te Boston den 6 Febr., *Hansen* Polaris, van Rotterdam. — Te Bordeaux den 17 Febr., *Fekkes* Zorgvliet en *Landeweer* Zeevaart, beide van Belfast. — Te Rouaan den 18 Febr., *Wildeboer* Maria, van Rotterdam. — Te Falmouth den 10 Febr. terug uit see, *Upmeijer* Alberdina, van Girgenti naar Liverpool. — Te Londen 18 Febr., *Vos* Cornelia, *de Jong* Mina, den 19den *Pronk* Roelina Oostra, *de Jonge* Ettina, *Brouwer* Ons Genoegen en *Hubert* Juffer Annette, alle 6 van Amsterdam.

In lading te Londen den 20 Febr., kapit. *Blouw* Annegiena, naar Amsterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 20 Febr., kapit. *Kamminga* Drie Gebroeders Sikkens, naar Newcastle; den 21sten *Douwes* Eendragt, naar Napels. — Van Baijonne den Febr., *Hazewinkel* Albertina, naar Antwerpen. — Van Ramsgate den 15 Febr., *Brouwer* Aurora, van Memel naar Porto; *Oldenburger* Catharina Cornelia, van Rotterdam naar Liverpool. — Van Falmouth den 15 Febr., *Upmeijer* Alberdina, van Girgenti naar Antwerpen.

Vertrokken van Texel den 21 Febr., kapit. *Dekker* Verwachting, naar St. Ubes; *Faber* Maria, naar Granville. — Van Patras den 26 Jan., *de Boer* Maria, naar Falmouth. — Van Roijan den 14 Febr., *Lovius* Trekvogel, naar Amsterdam; *Smit* Garonne, naar ......; *Huisman* Onrust, naar Rotterdam; *Zeven* Jantina, naar Ostende.

HARLINGEN, 21 Februarij. Binnengekomen den 19 Febr., kapit. *v. d. Veen* Vrouw Anskje, van Newcastle. — Vertrokken den 15 Febr., kapit. *Kruisinga* Twee Gebroeders en *Balk* Wilhelmina, beide naar de Zoutkamp; *v. d. Veer* Twee Gebroeders, naar Schotland; den 20sten *Dekker* Onderneming, op avontuur.

ZOUTKAMP, 22 Febr. Binnengekomen den 21 Febr., kapit. *Bernardus* Agatha Hendrika, van Newcastle.

DELFZIJL, 22 Febr. Binnengekomen den 18 Febr., kapit. *Modder* Margaretha en *Modder* Onrust, beide van Emden, *Klein* Jantina, van Bremen, den 19den *Strakholder* Annette, van Norden, den 22sten *Kleufkorn* Margaretha, van Bremen, alle 5 naar Amsterdam; *Huisman* Hinderina, van Bremen.

AMSTERDAM, 21 Februarij. De Nederlandsche tjalk Janneke, kapit. *K. L. Jonker*, van Londen met lijnzaad herwaarts gedestineerd, is, volgens brief van Texel van den 20sten dezer, den 18den dito op de Vliehorst bij de Eijerlandsche gronden gestrand en zal weg zijn; de tuigage is geborgen en hoopte men ook de lading te kunnen bergen. Het volk zou op Vlieland zijn aangekomen.

TONNINGEN, 17 Februarij. Het schip Catharina, kapit. *Waterborg*, van Bremen naar Kiel en Koppenhage, is alhier, na op de Figenplaat zwaar gestooten te hebben, binnengeloopen; is echter digt gebleven en zal de reis voortzetten.

PORTSMOUTH, 17 Februarij. Het schip Hope, kapit. *Harris*, van Antwerpen naar Belfast, is gisteren nacht bij St. Albans Hoold door het schip Jacobus, kapit. *van der Kolff*, van Rotterdam naar Batavia, overzeild, doch het volk door laatstgenoemd schip overgenomen en alhier aangebragt; de Jacobus heeft schade aan den boeg bekomen en den kluiverboom en verschansingen verloren.

GOEDEREEDE, 19 Februarij. De Nederlandsche kof Geerdina, kapt. *L. A. van der Borg*, van Dantzig met balken naar Londen, is gisteren nacht benoorden dit eiland gestrand en zal vermoedelijk weg zijn; het volk is gered en hoopt men de lading en de inventaris te kunnen bergen.

ROYAN, 15 Februarij. Het schip de Zwijger, kapt. *Weyland*, van Bordeaux naar Rotterdam, is met verlies van anker en kabel uit zee teruggekomen.

316de STAATSLOTERIJ.

Trekking der Vierde Klasse.

4de Lijst. No. 2776 en 3404 ieder een prijs van *f* 1000.

UITTREKSEL uit het *REGISTER van de BROODZETTING voor de Stad Groningen.*

Maandag, 23 Februarij 1852.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* hebben de prijzen van het **BROOD** heden gezet als volgt:

Het grof Roggebrood . .	van 4 Ponden 44 Cts.,	per ℔ 11 Cts.
De Grofweiten Bol . . .	„ 5 Oncen 11⁵ Cts.,	„ „ 23 Cts.
De Fransche Bol	„ 3 Oncen 12⁵ Cts.,	„ „ 42 Cts.
De Regelwegge	„ 3 Oncen 11⁵ Cts.,	„ „ 38 Cts.
De Hollandsche of Tarwebol	„ 3 Oncen 11 Cts.,	„ „ 36 Cts.

Voor eensluidend Uittreksel,

De Secretaris: HORA SICCAMA.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN ENZ.

GRONINGEN, 20 *Februarij.*

TARWE.	Zw. Zand 64 ℔ *f* 5,35	Bl. Voer 40 ℔ *f* 2,90
Oude Bak 72 ℔ *f* 8,20	Veen 64 » » 5,25	Zw. Voer 36 » » 2,50
	» 66 » » 5,55	» 38 » » 2,65
N. Oml. 68 » » 7,40	**N. GERST.**	» 40 » » 2,80
» 70 » » 7,90	Winter 56 ℔ *f* 4,80	**BOONEN.**
» 72 » » 8,40	» 58 » » 5,10	Paardeb. *f* 4,50 tot *f* 5,75
» Old. 68 » » 7,20	» 60 » » 5,40	
» » 70 » » 7,60	Zomer 56 » » 4,60	**ZADEN, ENZ.**
» » 72 » » 8,10	Knobbe 58 » » 4,90	Gr. Gort p.m. *f* 7,75 *f* 8,10
ROGGE.	» 60 » » 5,00	Par. 100 N. ℔ *f* 10,50 *f* 13
N. Inl. 66 ℔ *f* 6,80	» 62 » » 5,30	Kools. *f* 8,50 a *f* 9,10
» » 68 » » 7,10	**N. HAVER.**	Oostfr. *f* 9,25,30
» » 70 » » 7,40	Dikke 38 ℔ *f* 2,75	Zomerz. *f* *f*
O. » 66 » » 6,80	» 41 » » 2,95	Raapol. p. v. *f* 27¼
» » 68 » » 7,10	», 44 » » 3,20	Prijs der Boter
N. BOEKWEIT.	» 46 » » 3,35	Witte Boter *f* 27 a *f* 29
Gr. Zd. 62 ℔ *f* 5,20	» 48 » » 3,50	
» » 64 » » 5,50	Bl. Voer 36 » » 2,60	
» » 66 » » 5,80	» 38 » » 2,75	

Tarwe met veel vraag en weder merkelijk hooger verkocht. — Rogge 10 ct. en Boekweit 15 cents hooger. — Gerst en Haver als voren. — Boonen in een doen. — Gort als voren. — Koolzaad weinig in omgegaan.

AMSTERDAM, 20 *Febr.* Tarwe ruim prijsh.; 135 ℔ n. Geld. *f* 305, *f* 307; 130 ℔ dito *f* 295; 132 ℔ n. Zeeuws. *f* 285; 125 ℔ dito *f* 260; 121, 123 ℔ Vries. *f* 235, *f* 241; 123 ℔ n. dito *f* 242; 124 ℔ Blaauwp. *f* 240. — Rogge stil. — Gerst in een doen; n. Zeeuws. Winter *f* 175.

Koolsaad onveranderd; op 9 vat dadelijk 51 p. vl.; in April 51½ p. vl.; Oct. 53½ p. vl. — Lijnzaad in een doen; 109 ℔ Koningsb. 230. — Raapolie dadelijk en op levering in een doen; op 6/w. *f* 30; Vlieg. *f* 29; Mei *f* 29,25; Sept. *f* 30,75 a *f* 31; Oct. *f* 31,25 a 50; Nov. *f* 31,50 a 75; Dec. *f* 31 75. — Lijnolie op 6/w. *f* 29,50; Vlieg. *f* 28,50; Hennepolie op 6/w. *f* 35; Vlieg. *f* 34.

LONDEN, 16 *Februarij.* Beste Vriesche Boter werd heden aan wal tot 106 à 108 sh. opgeruimd. Gedurende de afgeloopen week werden 6890 v. van buitenslands aangevoerd.

LONDEN, 20 *Februarij.* Inl. Tarwe ging tot de prijzen van Maandag van de hand; vreemde was tot de koersen van dien niet zoo gemakkelijk verkrijgbaar. Gerst was gereedelijk te koopen. Haver, Boonen en Erwten waren tot de laatste notering begeerd.

VEEMARKTEN.

LONDEN, 16 *Februarij.* De aanvoer van buitenlandsch Vee bedroeg de vorige week in 582 runderen, 2151 schapen, 475 kalveren en varkens; waaronder van Rotterdam 264 runderen, 1126 schapen en 397 kalveren; van Harlingen 232 runderen, 124 schapen, kalveren en 2 varkens.

Heden werden te koop aangeboden: 3722 runderen, waarvan 425 buitenlandsche; 20880 schapen, waarvan 660 buitenlandsche; 199 kalveren, waarvan 155 buitenlandsche, en 340 varkens.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 21 *Februarij.*

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 58¾, 58 11/16, 58¾; Dito Certific. 3 pCt. 69 5/16, 69⅜; Dito Dito 4 pCt. 89⅞; O. I. Leening 4 pCt. 88⅞, 89, 89; Amortisatie-Syndicaat 3½ pCt. 90½. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 47½, 47⅝, 47⅝. — FRANKRIJK, Obligatiën 3 pCt. 61¼, 61 5/16. — SPANJE, L. bij *Ard.* 5 pCt. 18, 18 1/16; Dito Nieuwe 1 pCt. 18⅜, 18 7/16, 18 7/16; Dito 3 pCt. 41 5/16, 41⅜; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. 38¼; Coup. Ardoins 10, 10 1/16, 10; Passive 5 5/16. — PORTUGAL, te Londen 5 pCt. 36⅜, 36 7/16, 36⅜; Dito Dito 4 pCt. 34 15/16, 35, 34 15/16. — RUSLAND, Obl. *Hope* 1828 en 1829 5 pCt. 104⅜; Certific. 4½ pCt. 100¼; Dito bij *Hope* 4 pCt. 88½; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 88 7/16; Inschrijving in Assignatiën 6 pCt. 68. — OOSTENRIJK, Metalliek 5 pCt. 71⅞, 72¼; Dito 2½ pCt. 36⅞; Dito Nieuwe 2½ pCt. 37⅝, 37 13/16; Dito Nieuwe 5 pCt. 80⅜, 80½, 80 11/16; Weenerb. bij *Goll en Co.* 5 pCt. 77⅞, 78; N. Loten v. 250 fl. 280; Amerik. Bank-Act. 4 13/16, ⅞, ⅞; Denem. 5 pCt. 101¾; Braz. 1843 5 pCt. 94½; Mex. 32 5/16, ¼, ½; Gren. 2 pCt. 21½, ¾, ½; Ecuador 4¼, ⅛, 5/16; Venez. 3½ pCt. 36 11/16; Grieken 5 pCt. 6 1/16, ⅛; Metall. La. B 5 pCt. 79⅞, 80.

Bij geringe affaire was heden de stemming in Holl. fondsen een weinig flaauwer. — Van vreemde effekten waren Spaansche over het algemeen iets meer aangeboden. — In Russische, Oostenr., Frans., Mexik. en Portug. was bijna geene variatie. — Zuid-Amerik. werden ten gevolge van eenige winstrealisatiën, tot iets verminderde prijzen afgegeven. In Grenada's en Venezuela's was de omzet vrij levendig.

Venez. Uitg. Onb. St. 14⅝, ⅝; Gren. Onb. St. 2 pCt. 21⅝, ⅞, ⅛; Dito Uitg. Onb. St. 8 7/16, ⅛; Bl. Gr. Onb. St. 5 11/16, ¾; Dito v. 500 £ 5 15/16, 6; Ecuador Coup. 22, 22½ c.; Bl. Gr. Coup. *f* 13/32, ¾; Bewijzen Sp. Coup. (Sp. Comité) 1⅝, ¾, ⅝; Sp. 1 pCt. 2/m. 18¼; Orig. Amerik. Bank-Act. 3 11/16, ¾.

Koers van het Geld: Beleening 2½, Prolong. 2½, Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. 58¾; Ard. 5 pCt. 18 1/16; Binnenl. 3 pCt. 38¼; Metall. 5 pCt. 72⅛; Dito 2½ pCt. 37⅞.

AMSTERDAM, 22 *Februarij.* EFFEKTEN-SOCIETEIT, te 4½ uur. Ardoins 5 pCt. 18 1/16. Bewijzen Sp. Coup. (Sp. Comité) 1 11/16. Binnenl. 3 pCt. 38 3/16. Spaansche 1 pCt. 18 7/16. Mex. 32 5/16. Onbep. Werk. Grenada 21⅛, 20⅞. Dito Uitg. 8 5/16. Ecuador 4 3/16. Dito Coup. 22½ cents. Amerik. Bank-Actien 4 15/16, 5. Dito Origin. 4, 3⅞, 15/16.

Tot de genoteerde koersen vertoonde alleen in Grenada's, Ecuador Coupons en Amerik. Bank-Act. de handel eenige levendigheid.

ADVERTENTIEN.

Natuurkundig Genootschap.

OPENLIJKE VERGADERING op MORGEN, WOENSDAG den 25sten Febr. 1852, 's avonds te *zes* uur.

REDEVOERING van Mr. A. MODDERMAN.

BIJDRAGE van Prof. C. MULDER.

KAARTJES voor VREEMDELINGEN zijn voor 50 Cents te bekomen bij Dr. G. A. STRATINGH, in de Heerestraat.

A. W. ALINGS, *Secretaris.*

ALGEMEENE VERGADERING

van de **ONDERLINGE BRANDWAARBORG MAATSCHAPPIJ voor de Stad Groningen**, op DONDERDAG den 26sten Februarij 1852, ten Huize van de Erven TIDDENS, in de *Beurs*, des avonds te 7 uur. — REKENINGEN. — VERSLAG. — VOORSTEL.

HK. MIEDENDORP,

Directeur-Boekhouder.

Aan de Leden der **SOCIETEIT de HARMONIE** is HEDEN en MORGEN den 24sten en 25sten Februarij, in het Lokaal der Societeit, van af des voormiddags 10 tot 's namiddags 2 uur, de gelegenheid opengesteld ter BEZIGTIGING van de **TEEKENING** voor eene **NIEUWE ZAAL.**

Namens de Commissie uit de Eigenaren:

F. DE WITT, *Secret.*

*** De **PUBLIEKE LESSEN** aan de AKADEMIE **MINERVA** zullen gehouden worden op DONDERDAG en VRIJDAG den 26sten en 27sten Februarij aanstaande, telken dage des avonds van 7—9 uur, waarbij door de LEERLINGEN onder anderen zal worden geteekend naar eene GEKOSTUMEERDE GROEP.

Het wordt voorts herinnerd, dat niemand deze LESSEN kan bijwonen, zonder van een BEWIJS van TOEGANG te zijn voorzien. De KAARTJES van de LEDEN kunnen aan geene anderen worden afgestaan, terwijl de LEDEN zich tot het introduceren van buiten de Provincie wonende Personen bij den THESAURIER der AKADEMIE moeten vervoegen.

GRONINGEN, 23 Februarij 1852.

Namens het Bestuur der Akademie voornoemd:

W. GOCKINGA, *Secretaris.*

GROOT

VOKAAL EN INSTRUMENTAAL CONCERT,

van Mejufvrouw BERTHA JOHANNSEN, uit *Koppenhage*, en den Heer OTTO VON KÖNIGSLOW, uit *Petersburg*, op MAANDAG den 1sten Maart e. k., in de GROOTE CONCERTZAAL.

De Entrée à *f* 1,25.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

J. W. DIJKHUIS
met
JOH. RIETEMA.

LEENS, 18 Februarij 1852.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eene wélgeschapen DOCHTER M. A. HUIJSERS, hartelijk geliefde Echtgenoot van

W. WEGERIF.

GRONINGEN, 20 Februarij 1852.

*** Door Gods goedheid beviel heden zeer voorspoedig van eenen welgeschapen ZOON H. BOERMA, geliefde Echtgenoot van

W. F. BOS.

GRONINGEN, 20 Februarij 1852.

*** Heden morgen beviel voorspoedig van eenen ZOON M. J. BUNING, veelgeliefde Echtgenoot van

H. J. C. BEKEEKAMP, *Pred.*

KNIJPE (Prov. *Friesl.*), 20 Februarij 1852.

Eenigste kennisgeving.

*** Bevallen van eenen ZOON ANNA WILLEMINA KAMERLINGH, Echtgenoot van

C. SMITH.

ONSTWEDDE, 21 Februarij 1852.

Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed ons geliefd jongste Zoontje JAN, den ouderdom van juist twintig weken bereikt hebbende.

MURMERWOUDE, 15 Februarij 1852.

Dr. **J. H. NIEUBUUR.**

D. NIEUBUUR, geb. **TIDDENS.**

*** Den 16den Februarij 1852 is te *Groningen*, ten Huize van haren Oom H. HECKMAN, in den ouderdom van bijna 24 jaren overleden AALTJE VAN DIJK, hartelijk geliefde oudste Dochter van H. J. VAN DIJK, te *Scheemda.*

*** Na eene ziekte van zeven weken, overleed heden mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, de Heer MEERTEN BIERLING, in leven *Commies der Stedelijke Belastingen alhier*, in den leeftijd van bijna tweeënvijftig jaren, waarvan ik zes jaren met hem gelukkig was verbonden.

GRONINGEN, 19 Februarij 1852.

Wedw. **M. BIERLING**,
Geb. **SUTHERLAND.**

*** LEENS, 19 Februarij 1852. Heden overleed ons Kindje ANNA ALIDA IDSERDINA, 12 weken oud.

L. A. DE ROCHEFORT.
H. W. VINKERS.

*** Heden overleed, tot onze droefheid, ons, den 17den dezer geboren, KIND.

Dr. **A. CRAMER.**
F. G. CRAMER—EDELINCK.

GRONINGEN, 20 Februarij 1852.

*** Heden overleed te *Peize*, in den ouderdom van 56 jaren, mijne geliefde oudste Dochter GEERTRUIDA TOBIA.

GRONINGEN, 21 Februarij 1852.

G. E. SIBINGA,
geb. **KONING.**

Eenige kennisgeving.

*** Heden trof mij en mijne Kinderen een gevoelige slag door het overlijden van mijne Vrouw RACHEL EMANUËL MEIJER, in den ouderdom van 63 jaren, na eene echtverbindtenis van 37 jaren.

GRONINGEN, 21 Februarij 1852.

E. A. COHEN.

*** Heden overleed op het alleronverwachtst mijn geliefde Echtgenoot JOHANNES BRUCE, in den ouderdom van ruim 58 jaren.

GRONINGEN, 22 Februarij 1852.

Mede uit naam mijner Behuwd-Kinderen:

G. GROENBOOM,
Wedw. J. BRUCE.

*** Bij den Boekhandelaar **H. J. VAN VLOTEN**, te *Alkmaar*, is van de pers gekomen en algemeen verzonden:

DE VOOGD.

NIEUWE ROMAN VAN

EMILIE FLYGARE CARLÉN.

Uit het Zweedsch vertaald door

CLARISSE S. MEIJER.

In 3 Deelen kompleet. Prijs *f* 8,50.

Verkooping eener belangrijke Verzameling

BOEKEN,

enz., waarbij de nagelatene **BIBLIOTHEEK** van wijlen den WelEerw. Zeer Gel. Heer **F. KOPPIUS**, Theol. Doctor en Predikant te *Ham* en *Fransum*, op MAANDAG den 22sten Maart e. k., en verv., door en ten Huize van R. J. SCHIERBEEK, in de *Guldenstraat*, bij wien de CATALOGUS bij tijds zal zijn te bekomen.

De **ERFGENAMEN** onder voorregt van BOEDELBESCHRIJVING van wijlen den Heer **JOHANNES NICOLAAS WILKENS**, overleden te *Groningen* den 27sten December 1839, en van Mejufvrouw **MARGARETHA JOSEPHA DE SAN**, overleden te *Groningen* den 28sten Maart 1850, in leven Echelieden, Kooplieden, beide gewoond hebbende te *Groningen*, roepen op de ONBEKENDE SCHULDEISCHERS van deze Erflaters, ten einde op WOENSDAG den 24sten Maart 1852, des namiddags te 3 uur, ten Huize van den Heer N. DE MULDER, Logementhouder in de Heerestraat, te *Groningen*, zoowel aan hen als aan de SCHULDEISCHERS die bekend zijn, dadelijk REKENING en VERANTWOORDING van hun beheer af te leggen, en hunne Schuldvorderingen te voldoen voor zoo verre het bedrag der Nalatenschap toereikende zal zijn.

De rekening zal inmiddels alle Marktdagen ter visie liggen ten Kantore van den Notaris Mr. J. J. CREMERS.

STOOMPAKKETVAART

TUSSCHEN

ROTTERDAM EN BORDEAUX,

VOOR

Passagiers en Goederen.

Overtogt in 3 à 4 Dagen.

Afvaart van *Rotterdam* naar *Bordeaux* den 20sten Februarij,
„ „ *Bordeaux* naar *Rotterdam* den 2den Maart,
en verder om de 20 dagen van iedere haven.

Deze geregelde dienst wordt volbragt door het nieuw gebouwd NEDERL. STOOM-SCHROEFSCHIP **BORDEAUX**, Kap. ***M. J. FRANTZEN***, zijnde expresselijk ingerigt tot het vervoer van WIJNEN en verdere voortbrengselen van het Zuiden van *Frankrijk.*

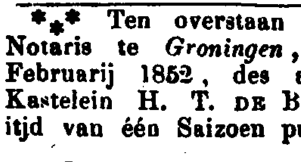
Vrachtprijs voor Wijnen van *Bordeaux*, *via Rotterdam* naar *Groningen*.... *f* 21,90 } per Ton of 4 Enkele
„ *Leeuwarden*... *f* 21,50 } Okshoofden.
alle overladingskosten inbegrepen.

Nadere inlichtingen omtrent vrachten van Passagiers en Goederen ten Kantore van SMITH & Co., te *Rotterdam.*

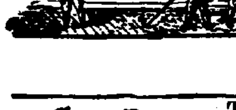

Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG den 26sten Februarij 1852, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein G. T. TIESSEN, voor de Ebbingepoort, te *Groningen*, publiek worden verhuurd voor één Saizoen: Ongeveer 20 Bunders kostelijk **GROENLAND**, bij *Borgham*, gelegen buiten de Ebbingepoort; en nog voor 3 jaren: Een stukje GROND, gelegen buiten het Kleine poortje, bij den Molen van den Heer HOEKSEMA; toebehoorende aan Mejuffer A. A. WICHERS.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op VRIJDAG den 27sten Februarij 1852, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Kastelein H. T. DE BOER, te *Oosterhoogebrug*, voor den itjd van één Saizoen publiek worden verhuurd:

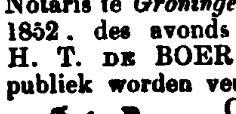
Ongeveer 32½ Bunders kostelijk BOUW-, HOOI- en WEIDELAND, gelegen bij *Oosterhoogebrug*, onder *Noorddijk*, toebehoorende aan de Erven van de Weduwe T. H. DE BOER.

Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DINGSDAG den 2den Maart 1852, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein H. MENSINGA, buiten de Boteringepoort te *Groningen*, voor één Saizoen publiek worden verhuurd:

Ongeveer 18 Bunders best GROENLAND, gelegen in den *Paddepoel*, toebehoorende aan den Heer H. VAN DER LAAN, om te Hooijen en te Weiden.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op WOENSDAG den 3den Maart 1852, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Kastelein H. T. DE BOER, te *Ooster-Hoogebrug*, voor één Saizoen publiek worden verhuurd:

Ongeveer 40 Bunders LAND, gelegen te *Euvelgunne*, toebehoorende aan den Heer J. HOMMES; ongeveer 5 Bunders GROENLAND, gelegen te *Ooster-Hoogebrug*, onder *Noorddijk*, toebehoord hebbende aan C. P. VAN DIJKEN en CONS., en ongeveer 17 Bunders LAND, gelegen te *Euvelgunne*, toebehoorende aan den Heer D. VAN HOUTEN; alles in perceelen, om te Hooijen, Weiden en Bouwen.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG den 4den Maart 1852, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein H. MENSINGA, buiten de Boteringepoort, te *Groningen*, voor één Saizoen publiek worden verhuurd:

Ongeveer 25 Bunders best GROENLAND, gelegen in den *Paddepoel*, toebehoorende aan den Heer S. J. RODA; — ongeveer 6 Bunders best GROENLAND, gelegen achter de Rijskampen, buiten de Boteringepoort, te *Groningen*, toebehoorende aan J. S. SCHEEPSMA; — ongeveer 6 Bunders best GROENLAND, gelegen in den *Paddepoel*; om te Weiden; toebehoorende aan Mejufvrouw de Wedw. WITKOP, — en zulks in onderscheidene perceelen, zoo om te Hooijen en te Weiden, als het Topgras en de Naweide te zamen en ieder afzonderlijk.

*** Ten overstaan van Mr. **C. DE RANITZ**, Notaris te *Groningen* zullen, op, WOENSDAG den 3den Maart 1852, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Logementhouder H. P. PLAAT, in het *Blaauwe Paard* te *Groningen*, voor den tijd van één Saizoen publiek worden verhuurd:

Ongeveer 20 Bunders uitmuntend GROENLAND, gelegen buiten de Boteringepoort, te *Groningen*, vroeger hebbende toebehoord aan nu wijlen den Heer C. BACKHAUS.

Mr. C. DE RANITZ, *Notaris.*

DONDERDAG DEN 4DEN MAART 1852,

des voormiddags te 10 uur en vervolgens, zal, vóór de Behuizing van wijlen Mejufvrouw de Wedw. W. G. WESTERBORG, te *Groningen*, aan Der-Aa, op den hoek van de Visscherstraat, publiek worden verkocht: Een zeer nette **INBOEDEL**, bestaande in EIKENHOUTEN KABINET, BUREAU met BOVENSTUK, UITTREKTAFELS, STOELEN, LEDEKANT, STAAND UURWERK, best BEDDEGOED, zeer OUDERWETSCH ZILVER, waaronder net bewerkte MELKKANNEN, THEEBUS, KOMMETJE, ZOUTVAATJES, TABAKSDOOS, BRANDEWIJNSKOM, ROOMLEPELTJES, ENZ., alles van het beste Zilver; — eene aanzienlijke hoeveelheid fraai OUDERWETSCH **PORSELEIN**, GLAS, AARDEWERK, KOPER-, IJZER-, TIN- en BLIKGOED, en hetgeen meer zal worden gepresenteerd. — Te bezien daags vóór den Verkoop, des namiddags van 2—5 uur.

Mr. C. DE RANITZ, *Notaris.*

*** Mr. **J. J. DE SITTER**, Notaris te *Groningen*, gedenkt, op DONDERDAG den 11den Maart 1852, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt, te *Groningen*, publiek te verkoopen, om op den 5den Mei e.k. te aanvaarden:

Eene weldoortimmerde **HEEREN** of **KOOPMANS BEHUIZING** met grooten TUIN daarachter, staande en gelegen ten Westen in de Folkingestraat, te *Groningen*, geteekend G 297, wordende door den Heer J. H. NORT en Mejufvrouw in eigendom bewoond. Inmiddels **UIT DE HAND TE KOOP.**

De halve Koopprijs kan hierover, des verkiezende, naar 4½ pCt. als eerste hypotheek, blijven uitstaan. Te bezien des daags vóór en op den Verkoopdag van 2—6 uur.

VERKOOP VAN ESSCHEN HOUT.

ZATURDAG den 28sten Februarij 1852, 's morgens te 11 uur, zal, buiten de Steentilpoort alhier, publiek worden verkocht: eene groote partij **ESSCHEN BOOMSTAMMEN.**

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

VERKOOPHUIS IN DE OOSTERSTRAAT.

MAANDAG den 1sten Maart 1852, des morgens te 10 uur en vervolgens, zal in bovengenoemd VERKOOPHUIS, *door finale kwitering van Affaire*, publiek worden verkocht: Eene aanzienlijke partij GLAS- en AARDEWERK, KRISTAL, FRANSCHE & ENGELSCHE PORSELEINEN, bestaande in TAFEL- en THEE-SERVIEZEN, en hetgeen meer te bezien zal zijn Zaturdag bevorens, des namiddags van 2—5 uur.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

De GEWONE JAARLIJKSCHE **DENNENVERKOOPING** van de Erven **KIJMMELL** te ***Roden***, zal aldaar worden gehouden op WOENSDAG den 25sten Februarij 1852.

KORENMOLEN TE OOSTERWOLDE.

De Notaris **TADEMA** zal, op VRIJDAG den 27sten Februarij 1852, des avonds te 6 uur, in het Logement de *Gouden Klok*, te *Oosterwolde*, in het openbaar finaal verkoopen:

Een' wèl beklanten **KORENMOLEN** met hechte HUIZINGE en daarin verbonden BAKKERIJ, benevens ERF en TUIN en drie Kampen LANDS, te *Oosterwolde*, zoodanig op den 13den Februarij jongstleden in 5 perceelen zijn geveild: waarvoor te zamen geboden is de geringe prijs van **ƒ 2340 — 00.**

Groote Boeldag.

De Griffier **J. VEENHOVEN**, **H.z.**, zal, op eerstkomenden MAANDAG den 1sten Maart 1852, om de veelheid der perceelen des middags precies te één uur te beginnen, bij de Fabrijk van MULDER, REINDERS en Co., te *Martenshoek*, publiek verkoopen: Eene groote partij **AFBRAAK**, waaronder pl. m. 40,000 STEENEN, eene partij STEMPEL, 400 JUFFERS, BALKEN, PLANKEN, ENZ., pl. m. 150,000 Ned. Ponden best KLEIHOOI, 5 PAARDEN, 12 KOEIJEN, waaronder 9 aanstaande te Kalven; voorts 3 RIJTUIGEN en PAARDENTUIG, 6 WIPKARREN, BOERENWAGEN, 20 AARDKARREN, eene partij EIKEN en VUREN KUIPEN, BAKKEN en EMMERS en hetgeen verder zal worden gepresenteerd.

VERHURING VOOR EEN JAAR.

Op DINGSDAG den 2den Maart 1852, des avonds te 6 uur, van 25 Bunders uitmuntend GROENLAND, bij Perceelen, om te Hooijen of te Weiden, gelegen te *Zuidwolde*, behoorende aan de PASTORIJ aldaar.

Mr. A. J. VAN ROIJEN.

PUBLIEKE VERHURING.

DINGSDAG den 2den Maart 1852, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Kastelein S. BOLHUIS, te *Uithuizen*, ten verzoeke van J. H. v. D. LANDE, van: Eene **BEHUIZING** en **SCHUURTJE**, met derzelver ERF, TUIN, APPELHOF, 3 Kampen GROENLAND en 1 Kamp BOUWLAND, staande en gelegen aan den Laanweg te *Uithuizen.*

Mr. A. H. WERUMEUS BUNING, *Nots.*

*** Mr. **B. HAITZEMA VIETOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke van de Weduwe en Erven JAN B. REDEKER, op ZATURDAG den 6den Maart 1852, des namiddags precies te 2 uur, ten Huize van den Kastelein H. B. OOSTINDIËR, te *Woldendorp*, in openlijke veiling te verkoopen:

I. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, HOF en TUIN, met de VASTE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van de daarbij behoorende *Landerijen*, te zamen groot 19 Bunders, 01 Roede, 30 Ellen, staande en gelegen te *Baamsum*, *Termunten* en *Woldendorp*, doende jelken jare op Martini tot vaste huur ƒ 150 — 00.

II. De VASTE BEKLEMMING van 22 Roeden, 90 Ellen *Land*, zijnde eene Heemstede, te *Termunten* gelegen, doende jaarlijks op Martini tot vaste huur ƒ 14 — 00; en

III. De VASTE BEKLEMMING van 1 Bunder, 76 Roeden, 20 Ellen *Land*, te *Termunten* gelegen, doende jaarlijks op Martini tot vaste huur ƒ 12 — 00. Kunnende ¼ der Kooppenningen ten behoeve van de Wedw. REDEKER over het verkochte blijven beleend.

De Verkoopconditiën zullen in tijds ter lezing liggen ten Verkoophuize, alsmede ten Kantore van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

VERKOOPING

VAN EEN NIEUW SCHEEPSHOL.

De Notaris **BRANDSMA**, te *Schiermonnikoog*, zal, op ZATURDAG den 6den Maart 1852, des namiddags te 4 uur, ten Huize van den Kastelein R. VAN DER MEI, te *Ezumazijl*, onder *Anjum*, tegen genot van Strijk- en Verhooggeld, presenteren te verkoopen:

Een **NIEUW SCHEEPSHOL**, groot 26 Lasten, lang over Steven 15 E., 9 P., wijd 3 E., 9 P., 7 Dm., en hol naar rato, staande in de Timmerschuur te *Ezumazijl*, onder *Anjum*, eigen aan WOUDSTRA, Scheepstimmerbaas aldaar.

Inmiddels **UIT DE HAND TE KOOP.**

*** Op **ZATURDAG den 20sten Maart 1852**, te elf uur, zullen, ten Huize van T. BOUTSEMA, te *Aduard*, worden verhuurd: de kostelijke **GROENLANDEN** van Mr. O. J. QUINTUS, te *Aduarder Voorwerk* gelegen, om te Weiden, of te Hooijen met Naweide; zullende de afkondiging in de omliggende dorpen Zondags bevorens geschieden.

Mr. C. DE RANITZ.

In de maand April zal *openlijk* worden verkocht: mijn fraai **BUITEN, *STADWIJK*** gebeeten, bestaande in eene deftige HEEREN BEHUIZING met SCHATHUIS, TUINEN, BOOMGAARDEN en BOSCHGRONDEN, alles groot ruim 2 Bunders, daarbij negen perceelen LAND, groot zeven Bunders, en eene KOOPMANS BEHUIZING, in huur gebruikt bij den Boekhandelaar JOUSTRA.

De eerste perceelen om te aanvaarden November aanstaande, de Behuizing en Tuinen enz. ook eerder; het laatste den 1sten Mei 1853.

HOOGEZAND, den Huize *Stadwijk*, 17 Februarij 1852.

P. MEES.

VERHURING,

in de maand Maart 1852, van pl. m. 32 Bunders GROENLAND, in perceelen, van de Plaats *HOITINGHEERT*, onder *Hoogkerk*, toebehoorende aan den Heer E. VAN SLOGTEREN en CONS.; om te Hooijen en te Weiden.

J. HOMAN.

TE KOOP OF TE HUUR,

tegen den 1sten Mei aanstaande: eene ruime **KOOPMANS BEHUIZING** met een' TUIN er achter, in de Sledemennerstraat; des verkiezende, met de **WINKELGEREEDSCHAPPEN**; tevens ook geschikt tot vele andere Affaires. Te bevragen bij A. JAGER, in de Dwarsstraat, aan de Zuiderhaven.

TE KOOP OF TE HUUR:

een **HUIS** met KOESTALLEN en een' grooten TUIN er achter, staande aan het einde van de Kruisstraat. Te bevragen bij W. VAN DER KLEI, in den Vuilengang, aan de Vischmarkt.

TE HUUR,

om op den 1sten Mei 1852 te aanvaarden: eene zeer nette en gerijfelijke **HEEREN BEHUIZING**, zeer geschikt voor eene KLEINE HUISHOUDING, staande aan den Singel, letter B no. 97. Te bevragen bij HOUWERZIJL, aan 't Schuitendiep.

TE HUUR:

Eene net getimmerde Heeren BEHUIZING met nieuwe SCHUUR en TUIN, staande en gelegen op no. 8, aan het Oosterdiep te *Wildervank*; ook geschikt voor velerhande ***AFFAIRES.*** Nader informatie bij den Eigenaar

A. SANNES, Med. Doct. te *Veendam.*

TE HUUR, tegen den 1sten Mei aanst.:

1) De vrolijk gelegene, ruime **BOVENWONING** van het Huis op den hoek van het Guyotsplein en de Noorderhaven, met VRIJEN OPGANG, thans door Mevrouw de Wedw. Dr. A. J. WIJNNE bewoond.

2) Het **LOKAAL** achter het genoemde Gebouw en nevens het Instituut voor Doofstommen gelegen, waarin vroeger de BOEK- en STEENDRUKKERIJ van A. OOMKENS, J.ZOON, gevestigd was.

N.B. Het gebeele **GEBOUW** is inmiddels ***UIT DE HAND TE KOOP.*** Te bevragen bij J. OOMKENS, J.ZOON, en A. VAN DER VEEN OOMKENS.

TE HUUR:

Eene **KOOPMANS BEHUIZING**, staande aan het Zuiderdiep, op den hoek bij den Haddingeboog; om te aanvaarden den 1sten Mei. Te bevragen bij den Eigenaar J. VAN DEN BOS, *Grossier in Aardewerk*, bij den Heerepoortenboog.

TE HUUR:

Eene nette **GEMEUBELEERDE** of **ONGEMEUBELEERDE BOVENKAMER**, op het vrolijkste gedeelte der Stad, voor eene DAME. Te bevragen aan het KANTOOR dezer COURANT.

TE HUUR,

met Mei, te *Annerveensch Kanaal*: een **HUIS** met twee KAMERS, KEUKEN, KELDER, PUT en verdere GERIJFELIJKHEDEN, benevens een' netten **TUIN**, thans bewoond door den Heer KUNST. Te bevragen bij H. R. LACOSTE, aldaar.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een fraaije **TUIN**, gelegen in de Baresteeg, buiten de Heerepoort, voorzien van ruim, nieuw getimmerd ZOMERHUIS en STOOKPLAATS, benevens vele FIJNE VRUCHTDRAGENDE BOOMEN. Te bevragen aan het BUREAU dezer COURANT.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een groote **TUIN** met twee **KOEPELS**, gelegen in de Marwiks Dwinger. Te bevragen bij den Eigenaar

A. HOLTHAUS.

UIT DE HAND TE KOOP:

Het extra welbezeild en goed onderhouden **KOFSCHIP**, met kompleten INVENTARIS, ***ALIDA MARIA***, gevoerd door Kapit. T. A. STEFFENS, groot 80 gemeten Tonnen of pl. m. 60 Lasten, in 1841 gebouwd, komende eerstdaags te *Groningen*, van *Amsterdam*. Te bevragen bij J. H. HOOITES, te *Hoogezand.*

UIT DE HAND TE KOOP:

Een **SMAKSCHIP**, groot 60 Roggelasten, met kompleten en uitmuntenden INVENTARIS, ten jare 1842 gebouwd, liggende thans in *de Lemmer*. Nadere Informatiën bij den Eigenaar, den Heer A. H. TROMP, te *Woudsend*, in *Friesland*, of bij den Heer J. SLOT, te *Groningen.*

Daar de VERKOOP van **CICHOREI** van mijn FABRIKAAT vroeger te *Groningen* uitsluitend door de Heeren HK. K. en W. BROUWER geschiedde, en zulks heeft opgehouden, acht ik mij verpligt, het Publiek kennis te geven, dat de door mij **gefabriceerde CICHOREI** verkocht wordt aan mijn **DEPOT** in de Brugstraat, zoowel voor **binnen** als **buiten** de Stad.

HAREN, 5 Februarij 1852.

J. PIETERS.

FINALE UITVERKOOP,

à Contant.

De ondergeteekende berigt mits deze, dat zijne **WINKELGOEDEREN** verre **beneden den inkoopsprijs** zullen worden UITVERKOCHT.

R. HARTMAN,
in de Oude Ebbingestraat, nabij den Boog.

Door deze wordt aan de Belanghebbenden bekend gemaakt, dat de **HENGSTEN**, die te ***Aurich*** den 14den Februarij door eenige Leden der *Maatschappij van Nijverheid* voor de Provincie *Groningen* voor een' hoogen prijs zijn aangekocht, en vermeld in de *Groninger Courant* van den 20sten en 26sten Januarij l.l. te **DEKKEN** staan, voor **gewoon Dekgeld**, door de *Commissie van Landbouw* vastgesteld, zijnde **ƒ 8,25**, de een bij den Kastelein **A. H. MAASING**, te ***Wedde***, en de andere bij **J. B. KROON**, te ***N. Beerta.*** Men zegt, dat het plan bestaat, om nog een' **driejarigen SCHIMMELHENGST** te ***Wedde*** bij te plaatsen, om zoodoende het Paardenras spoedig te veredelen, en men verwacht, dat het aan het doel mag beantwoorden.

TIETE BOSGRA, OZ.,

Boomkweeker te ***Bergum***,

is volgens gewoonte weder ALLE MARKTDAGEN te SPREKEN over ALLERLEI **BOOMEN en HEESTERS**, alsmede **TUINZADEN en WILGEN POTELINGS**, bij den Logementhouder A. MIDDELKOSTER, in de Ebbingestraat te *Groningen*; belooft eene accurate bediening.

Ik heb sedert 6 jaren verschrikkelijk aan rheumatische ziekten geleden en in den laatsten tijd zoo erg, dat ik gedurende vijf weken van pijn niet heb kunnen slapen. Ik heb in al dien tijd veel aan mij laten dokteren en veel ondervinding opgedaan; men zal het dan, hoop ik, ook niet onbescheiden vinden dat ik, als *Frère en Compagnon de misère*, allen die nog aan Jicht lijden, raad: *Koop een'* **GOLDBERGERSCHEN KETTING** *bij de Heeren* KLINGER & Co., *in Rotterdam, want die heeft mij geholpen. Ik heb hem* 10 *weken gedragen en ben nu geheel van mijne kwalen bevrijd.* Wie er meer van weten wil, kan maar bij mij komen.

R. HOFFMAN, Logementhouder
te *Heenvliet*, bij *Rotterdam.*

Verkrijgbaar te *Amsterdam* in het VERKOOPHUIS, te *Assen* bij H. P. A. VAN GORCUM, te *Delfzijl* bij A. W. C. KEIJZER, te *Groningen* bij C. RIKKERS en LAGRO Jr., te *Veendam* bij S. SAVENYE, te *Winschoten* bij G. WASMAN, te *Pekela* bij F. J. FELDBRUGGE, en in de overige steden des Rijks.

Een **JONGELING**, oud 22 jaren, eene nette hand schrijvende, goed kunnende lezen en rekenen, met vele andere WERKZAAMHEDEN en ADMINISTRATIE bekend, zag zich gaarne geplaatst als **BOEKHOUDER** bij een' ***HOUTZAAGMOLENAAR***, om zich voor den **HOUTHANDEL** te bekwamen, tegen een goed SALARIS; kunnende hij voldoende bewijzen aangaande zijn' persoon, gedrag, enz. produceren. Adres aan het BUREAU dezer COURANT, onder letter Z, met gefrankeerde Brieven.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen.*

FEBRUARIJ 1852.

DAGEN.	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER			VOCHTIGHEIDS-TOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
15	766,93	764,46	762,60	0,5	4,8	4,0	0,89	0,73	0,89	Z.Z.W.	Z.W.t.Z.	Z.W.t.Z.	betrokken	bewolkt	betrokken
16	758,17	756,41	753,95	4,2	6,5	4,2	0,76	0,71	0,84	W.	W.	W.t.Z.	bewolkt	betrokken	»
17	750,86	750,17	744,33	4,0	6,7	6,0	0,84	0,76	0,93	W.N.W.	NW.t.W.	Z.W.	betrokken	bewolkt	regen
18	740,39	740,25	745,33	2,4	2,8	1,9	0,93	0,84	0,88	N.W.	»	N.W.t.N.	regen	regen	betrokken
19	747,30	751,05	753,46	1,0	2,0	1,0	0,82	0,78	0,92	»	N.W.	W.N.W.	betrokken	helder	weinig bewolkt
20	757,37	758,18	759,53	0,6	4,0	1,5	0,71	0,63	0,84	N.W.t.N.	N.W.t.N.	N.N.W.	bewolkt	betrokken	bewolkt
21	763,61	765,56	764,46	2,0	4,5	1,0	0,76	0,62	0,87	N.W.	N.W.	W.	»	»	betrokken

Te Groningen, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJVOEGSEL

tot de Groninger Courant van den 24sten Februarij 1852, *no.* 16.

NIEUWSTIJDINGEN.

NOORD-AMERIKA.

HOLLANDSCHE KOLONIE SHEBOYGAN, 13 Februarij.

Van goederhand verneemt men, dat de Hollandsche nederzetting te Puntneyville gedurende het verloopene jaar met circa 90 zielen is vermeerderd geworden. De gunstige aanbieding en ligging dier nederzetting doet zich van zelf zien in den vooruitgang van landbouw en handel, zoodat werkelijk velen hunner door aanzienlijken aankoop van landerijen zich als staatsburgers van Amerika te huis gevoelen.

— In Nieuw Hampshire is eene zeer doelmatige machine om aardappelen te rooijen uitgevonden. Deze wordt aan eenen wagen gehangen en spit onophoudelijk de aardappelen uit den grond, raapt ze op en smijt ze op den wagen.

— Wanneer de booten, welke op het Erie-kanaal varen, op eene rij lagen, zoo zoude deze linie 84 mijlen lang zijn.

— Den 16den Dec. reden 17 personen in twee sleden van Buffalo naar Cleveland. Pas hadden zij de helft des wegs afgelegd, toen een der voerlieden een offer werd der nijpende koude.

— Het totale bedrag van ingekomene koopwaren te Sheboygan, gedurende het jaar 1851, is 241,693 tonnen, en het aantal aangelegde stoom- of zeilschepen was 805.

— (*Het Kossuth-Fonds.*) De New-York *Tribune* laat zich over het zoogenoemde *Kossuth-fonds*, aan het slot van een zeer vurig artikel, volgender wijze uit:

„ Aan het hoofd der op handen zijnde groote Europesche beweging zal *Kossuth* vooraan staan.

„ Voor den revolutie-oorlog zijn echter wapenen, ammunitie, enz. benoodigd, want in den beginne toch zal de vijand de tuighuizen en wapenmagazijnen in bezit hebben. Hiertoe moet dus geld — de zenuw des oorlogs — bijgebragt worden, en dit *zal* geschieden. Wij twijfelen niet, dat in de Ver. Staten in korten tijd een millioen dollars voor de groote zaak zal worden bijgedragen, die niet alleen de zaak van Hongarije, maar die der algemeene vrijheid is. Doch het geld moet spoedig gegeven worden; „ Rome mag zich niet bezinnen, totdat Bizante verloren is." Het is onzeker dat de opstand eerst in Mei losbarst, want Europa is thans eene kruidkamer, die eene vonk kan doen springen. De jongste berigten uit Frankrijk bevestigen deze waarheid. *Kossuth* moet zich uiterlijk den 1sten Februarij naar Europa terugbegeven. Laat ons minstens een millioen dollars gereed houden, om ze hem mede te geven."

TURKIJE.

KONSTANTINOPEL, 7 Februarij.

De regering heeft eene belasting voor alle onderdanen, zonder onderscheid van godsdienst, ingevoerd. Dewijl het minimum derzelve jaarlijks 20 piasters bedraagt, zoo verwacht men daardoor eene inkomst voor den staat van meer dan 100 millioen piasters.

SPANJE.

MADRID, 14 Februarij.

H. M. de Koningin heeft bepaaldelijk het besluit genomen, om zich den 15den Februarij naar de kerk van Atocha te begeven, ten einde den hemel voor hare redding te danken. De gezamenlijke leden der koninklijke familie zullen haar vergezellen. Tevens zullen al de binnen de hoofdstad aanwezige leden der beide Kamers te voet het rijtuig der Koningin tot aan de kerk van Atocha volgen.

— De priester *Cordero*, die zich op het schavot van *Merino* bevig had uitgelaten, is aan een' aanval van beroerte overleden.

DUITSCHLAND.

Uit Weimar wordt bevestigd, dat de hertogin *van Orleans* thans weigert, van de Fransche regering haar pensioen van 300,000 fr. langer aan te nemen, ofschoon zij geen ander fortuin bezit.

— Het berigt, dat Rendsburg tot eene Duitsche Bondsvesting verklaard zal worden, is van allen grond ontbloot.

— Het Instituut voor doofstommen te Berlijn telt thans 80 kweekelingen. In de laatste jaren hebben eenige kandidaten tot de heilige dienst den cursus in die inrigting altijd bijgewoond, ten einde met het onderwijs voor doofstommen bekend te worden.

— De Senaat van Hamburg heeft te Berlijn en te Hannover een vertoog doen indienen, dat zich zeer bondig uitlaat over de betrekking van Hamburg tot het Zollverein, en verzekert, dat die stad niet tot het traktaat van den 7den September zal toetreden, dan onder voorwaarde, dat zij zal verklaard worden tot vrijhaven en vrij entrepôt.

— De uit Kassel ontsnapte dr. *Kellner* is reeds den 14den met postrijtuig te Paderborn aangekomen, en terstond met den stoomtrein (denkelijk naar Keulen en België) verder gereisd.

— De berigten nopens den gezondheidstoestand van den baron *v. Haynau* luiden treurig. Dit legerhoofd moet door het voorgevallene in het laatste jaar en vooral ook door den plotselingen dood zijner vrouw zeer geschokt zijn. Men vreest, dat *Haynau* aan een voortdurend geneeskundig toezigt zal moeten onderworpen worden.

— Er is berigt ontvangen van het toetreden van Oldenburg tot het Pruissisch-Hannoversch verdrag.

— Den 18den dezer moest de regering van het Hertogdom Holstein den Deenschen minister voor Holstein, graaf *Reventlow Criminil*, overgedragen, en tevens het leger, de vloot, de vesting Rendsburg, het krijgsmateriëel en eene uitrusting voor veertigduizend man; den Denen overgeleverd worden. De Pruissische troepen verlaten Rendsburg gelijktijdig en ook de Oostenrijksche maken zich tot den aftogt gereed.

— In de Beijersche provincie Beneden-Frankenland heerscht onder het landvolk een algemeene nood, die zeer veel bezorgdheid baart. Hetzelfde droevige berigt ontvangt men uit een groot gedeelte van het keurvorstendom Hessen en het hertogdom Nassau en Thuringen.

De mislukte oogst der aardappelen en de duurte van de andere levensbehoeften hebben de middelen der armere volksklassen bijna geheel uitgeput. Ook uit Wurtemberg worden de klagten over de toenemende verarming der geringere en zelfs der middenklassen hoe langer hoe bedroevender.

— Ook in Polen is de winter zeer zacht. De rivieren zijn reeds alom van ijs bevrijd en de scheepvaart op de Weichsel zal weldra weder aanvangen.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 18 Februarij.

H. M. de Koningin heeft, als een bijzonder blijk van tevredenheid over de zorg en aandacht, door den eerw. heer *Birch*, gewezen leermeester van den Prins *v. Wallis*, aan de opvoeding van Z. K. H. gewijd, toegestaan, dat eene som van 5000 £ uit de opbrengsten van het hertogdom Cornwall aan den heer *Birch* zoude worden aangeboden.

— Onlangs was in eene Iersche stad de jury vergaderd, ten einde over een individu, verdacht van een moord te hebben gepleegd, het schuldig of niet schuldig uit te spreken. De gezworenen konden het niet ééns worden in eene zitting, die 25 uren aanhield. Zij bleven alzoo 30 uren zonder eten en drinken. Een geneesheer verzekerde, dat de gezondheid der leden geen langer vasten kon lijden, ja dat het leven van één hunner daarbij welligt gevaar liep. Men besloot, den beschuldigde voor eene nieuwe jury te stellen.

— Te Boston wilde men weten, dat *Jenny Lind* op den 5den Febr. in het huwelijk was getreden met den Hamburgschen pianist *Otto Goldschmidt*. De New-Yorksche *Herald* meent echter aan dit berigt nog geen onvoorwaardelijk geloof te kunnen schenken, vermits de dagbladen haar reeds zoo dikwijls hebben uitgehuwelijkt.

Lola Montes was te Washington aangekomen; een opperhoofd der Irokezen was sterk op haar verliefd geraakt.

— Volgens de opgaaf van een der bladen van Nieuw-York, heeft de invoer van goud en van stofgoud uit Californië in de genoemde zeeplaats gedurende het jaar 1851 eene waarde van 42,671,432 dollars bedragen. De uitvoer van goud uit de haven van St. Francisco in het genoemde jaar werd op 55 mill. doll. geschat.

Ontslag van 't Engelsch ministerie.

Van den 21sten. In de zitting van heden nacht heeft het Huis der Gemeenten met eene meerderheid van elf stemmen *aangenomen* het amendement van lord *Palmerston* op de bill van de militie door lord *John Russell* ingediend.

Men weet, dat dit amendement bestaat in de wegneming van het woord *plaatselijk* achter dat van militie, zoodat men in stede van plaatselijke militie een geregeld leger instelt, en de bill dus ook betrekking krijgt op Ierland en Schotland.

Dadelijk na de aanneming van dit amendement heeft lord Russell zijn ontslag aangeboden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 19 Februarij.

Eindelijk is de lang verwachte — uiterst gestrenge — drukperswet in den *Moniteur* verschenen. Wij laten hier hare voornaamste bepalingen volgen:

„ Geen dagblad of tijdschrift zal mogen gevestigd worden, zonder daartoe van hoogerhand de vergunning te hebben erlangd.

„ Eveneens zal deze vergunning vereischte zijn voor elke wijziging in de uitgifte van de dagbladen of in het personeel hunner geranten, redacteurs of eigenaars.

„ Gelijke vergunning is noodig voor de verspreiding van buitenlandsche dagbladen. De personen, die dergelijke bladen, zonder magtiging, verspreiden, worden gestraft met eene maand tot een jaar gevangenis.

„ Het bedrag der borgstelling wordt vastgesteld voor ieder dagblad, dat te Parijs, Lyon of Versailles uitkomt, op 50,000 francs. In de overige steden, welker bevolking 50,000 zielen niet te boven gaat, bedraagt de borgstelling 25,000 francs.

„ Wanneer een dagblad de bepalingen, betreffende de borgstelling, overtreedt, wordt het gestraft met eene boete van 100 a 2000 francs, voor ieder der uitgegevene exemplaren.

„ Mededeelingen van berigten, die blijken mogten valsch te zijn en welker strekking de algemeene rust zou kunnen verstoren, of vrees en bezorgdheid onder het publiek zou kunnen verspreiden, worden gestraft met boete en met gevangenis van eene maand tot een jaar.

„ Wanneer een dagblad, in een tijdsbestek van twee jaren, wegens overtreding der bepalingen van de tegenwoordige wet, twee malen mogt veroordeeld zijn, zal het niet meer mogen verschijnen."

— Het klerikale blad *l'Univers* bevat een artikel van den heer *Veuillot*, waarin hij tegen de werken en de stellingen van den heer *Ponsard* te velde trekt en de bedreiging uit, dat, indien het schouwtooneel zich niet mogt verbeteren, dezelfde krachtige hand, welke de drukpers heeft beteugeld, ook dit *riool* zal sluiten.

— Eergisteren is in de straat Mouffetard de oudste der Parijzer voddenrapers overleden, aan zijn zoon, die hetzelfde bedrijf uitoefent, een vermogen nalatende van ongeveer 28,000 fr.

Van den 20sten. De *Moniteur* behelst heden het verdrag, gesloten tusschen de regering en de maatschappij van den Noorder spoorweg.

De *Moniteur* van heden bevat nog eene andere mededeeling, welke een' meer gunstigen indruk heeft gemaakt, te weten, eene officiële tegenspraak van alle oorlogzuchtige geruchten, welke sinds eenigen tijd met zoo veel hardnekkigheid in omloop zijn. De bewoordingen, waarin deze tegenspraak vervat is, zijn stellig en wel geschikt om de ongerustheid te doen verdwijnen. Deze verklaring eindigt aldus:

„ Al de bedoelingen van het Fransche bewind zijn slechts gerigt op verbeteringen, die in de binnenlandsche aangelegenheden kunnen gebragt worden. Onregtvaardige aanvallen kunnen het niet van dit doel afbrengen en het zal eerst dan zijne kalme houding laten varen, wanneer de nationale eer en waardigheid mogten aangerand worden. Zijne houding heeft geen oogenblik opgehouden vredelievend te zijn en elke tijding, die de strekking heeft om het in een ander licht voor te stellen, is slechts een onhandig verdichtsel, hetwelk men na zulk eene stellige logenstraffing slechts met verachting kan bejegenen."

— Met groote bevreemding vernam men heden, dat de heer *Bocher*, gewezen volksvertegenwoordiger en prefect, en tevens administrateur der goederen van de familie *Orleans*, in hechtenis is genomen. Als reden daartoe wordt opgegeven, dat de heer *Bocher* een zeker aantal gedrukte stukken, die op de inbeslagneming der bovenbedoelde goederen betrekking hadden, in omloop heeft gebragt.

— De *Constitutionnel* behelst heden eene circulaire van den regerings-kandidaat, dr. *Veron*, waarin deze zich bij de naderende verkiezingen, voor het lidmaatschap der wetgevende vergadering, bij de kiezers aanbeveelt.

— De aandacht bleef heden nog immer op de drukperswet gevestigd; men beschouwt haar steeds van eene ongunstige zijde, niettegenstaande de half officiële organen ijverig in de weer zijn, om de bepalingen dier wet als nuttig en gewenscht af te schilderen.

— De gunstige beoordeeling der drukpers-wet in het dagblad *l'Univers* wordt aangemerkt als een blijk, dat de goede verstandhouding is hersteld tusschen de regering en de klerikale hoofdleiders *de Montalembert*, *de Merode*, *Demoustiers* en andere invloedrijke personen van dien stempel. Niet weinig wordt men in dit vermoeden bevestigd door de omstandigheid, dat de heer *de Montalembert* heden als lid der Fransche akademie door den heer *Guizot* aan den Prins-Voorzitter is voorgesteld geworden. Hij is onverwijld uitgenoodigd om een diner op het Elysée-National bij te wonen.

Van den 21sten. De *Moniteur* bevat een uitvoerig rapport van den minister van marine aan den President, waarin hij mededeelt, dat ten gevolge van de boodschap van den 12den November j.l., waarbij de deportatie naar eene penitentiaire instelling in Guyana wordt bevolen, van de galeiboeven, die vrijwillig deze wijziging hunner straf aannemen, registers in de bagno's van Brest, Rochefort en Toulon zijn geopend, en dat van de 6000 daar aanwezige boeven, 3000 reeds hebben verzocht om de vrijwillige deportatie, terwijl alles aanduidt, dat dit aantal nog vermeerderen zal. Deze 3000 zullen onverwijld gedeporteerd en alzoo het bagno te Rochefort geheel ontruimd worden.

— De *Constitutionnel* bevat een artikel door de regering medegedeeld, waarin officiëel gemeld wordt, dat de heer *Bocher* gearresteerd is wegens het verspreiden van oproerige geschriften.

— De hertogin *van Orleans* heeft het haar toegelegde jaarlijksche weduwengeld van 300,000 fr., door den President goedgekeurd, geweigerd met den volgenden brief, dien de *Globe* mededeelt:

„ *Mijnheer*,

„ Daar ik u het regt niet toeken, mijne familie te berooven, ken ik u evenmin het regt toe, mij namens Frankrijk eene gift te doen. Ik weiger het weduwengeld.

HÉLÈNE D'ORLEANS."

BELGIE.

BRUSSEL, 19 Februarij.

De schrijvers der artikelen van het *Bulletin Français*, de graaf *d'Haussonville* en *A. Thomas*, die men meende in Nederland te zijn, zijn gisteren alhier gearresteerd, en naar Engeland uitgezet.

— De heer *Emile de Girardin* heeft het bepaalde voornemen, om een landgoed in Gelderland aan te koopen. Daar zal hij zich onledig houden met de zamenstelling eener *Revue Politique et Littéraire*, welke door den heer *C. van der Beek* zal worden uitgegeven, die zich te dien einde van Brussel te Arnhem zal gaan vestigen. Het blad zal iedere week eenmaal verschijnen en onder de gemeenschappelijke redactie staan der heeren *Dumas*, *Victor Hugo* en *de Girardin*.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Vrijdag den 20sten Februarij.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden is ingekomen een wetsontwerp tot het verleenen van pensioen of onderstand aan mindere beambten enz. bij de rijks-inrigtingen van de zee- en landmagt, en van hunne weduwen en kinderen. Door de commissie van rapporteurs is verslag uitgebragt: 1) omtrent het in overweging nemen van het voorstel van den heer *de Fremery* en andere leden betreffende den accijns op het geslagt; 2) omtrent het wets-ontwerp tot goedkeuring eener dading omtrent domeinen in den polder Stoppeldijk.

Op de nominatie ter vervulling der vacature, in den Hoogen Raad der Nederlanden ontstaan door het overlijden van den raadsheer *H. Gevers*, zijn door de Kamer de navolgende candidaten gebragt: als mr. *N. Olivier*, advokaat te Leiden, mr. *J. Crans*, raadsheer in het hof van Zuid-Holland, mr. *S. Schmolck*, raadsheer in hetzelfde hof, mr. *M. H. Godefroi*, raadsheer in het hof van Noord-Holland, en mr. *J. D. W. Pape*, officier bij de arrondissements-regtbank te 's Hertogenbosch

Daarna is de beraadslaging aangevangen over het wetsontwerp tot regeling van de zaken der voormalige wees- en momboirkamers. De artikelen 1, 2 en 3 zijn achtereenvolgens, het laatste met eene geringe wijziging, aangenomen. De beraadslaging zal morgen ochtend te elf ure worden voortgezet.

Zitting van Zaturdag den 21sten Februarij.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van heden is ingekomen eene overeenkomst, tusschen Nederland en Denemarken gesloten omtrent de uitlevering van boosdoeners.

Door de commissie van rapporteurs voor het wetsontwerp betreffende de electro-magnetische telegrafen is daaromtrent verslag uitgebragt. De beraadslaging over dat wets-ontwerp is bepaald op Dingsdag aanstaande, des voormiddags ten elf ure.

De beraadslaging over de afzonderlijke artikelen van het wets-ontwerp tot regeling van de voormalige wees- en momboir-kamers zijn voortgezet. Na de aanneming van die artikelen is het wets-ontwerp in geheel met 44 tegen eene stem (die van den heer *van Lynden*) *aangenomen.*

Door de commissie voor de petitiën is verslag uitgebragt omtrent een aantal adressen, waarvan het meerendeel de aanhangige armenwet betreft. (Rapporteur was de heer *Blaupot ten Cate*).

De commissie van Rapporteurs, bestaande uit de heeren *Hugenholtz*, *Wintgens*, *v. H. Reinestein*, *Bachiene* en *Stolte*, belast met het uitbrengen van een verslag, nopens het voorstel van den heer *Fremery* c. s., wegens eene wijziging van de belasting op het geslagt, is bij meerderheid van stemmen tot het besluit gekomen, om der vergadering aan te raden dat voorstel, op nieuw en tot nader onderzoek, naar de afdeelingen te verzenden.

De genoemde meerderheid acht het twijfelachtig, of een voorstel als het onderwerpelijke wel alleen op grond van ontijdigheid ter zijde kan worden geschoven, en rekent het onstaatkundig, om de verdere beraadslaging te smoren over een denkbeeld, welks verwezenlijking in zoo vele verzoekschriften met zoo veel nadruk is aangeprezen.

In de zitting van den 13den Februarij l.l. zijn ingekomen 51 adressen, houdende bedenkingen tegen de wet op het armbestuur, waaronder van de kerkeraden der Hervormde gemeenten te Middelbert en Engelbert en Saaxum; van mans lidmaten der Hervormde gemeente te Siddeburen; van den raad der gemeente Bierum; en van de kerkeraden der Hervormde gemeenten te Roderwolde en Odoorn.

In de zitting van den 16den Februarij 21 adressen, gelijk boven, waaronder van den raad der gemeente Grootegast en van den raad der Hervormde gemeente te Peize.

In de zitting van den 17den Februarij 14 adressen, gelijk boven, waaronder van den kerkeraad der Hervormde gemeente te Eppenhuizen.

'S GRAVENHAGE, 21 Februarij.

De Koning, willende een openlijk blijk van goedkeuring en vertrouwen geven aan Zijne Koninklijke Hoogheid *Willem Fredrik Hendrik*, *Prins der Nederlanden*, en vice-admiraal, heeft bij besluit van den 18den Februarij 1852, no. 1, Zijne Koninklijke Hoogheid benoemd en aangesteld tot luitenant-admiraal en opperbevelhebber der vloot, buiten bezwaar van de schatkist.

— Bij Koninklijk besluit van den 19den Februarij j.l., is tot gouverneur der kolonie Suriname benoemd jhr. *J. G. O. S. von Schmidt auf Altenstadt*, laatstelijk resident van Baglen op Java, thans met verlof hier te lande.

— De President der Fransche republiek heeft aan den loods *Arie Borstlap*, *Lz.*, te Brielle, eene zilveren medaille 2de klasse toegekend, wegens het redden van 6 Fransche zeelieden van de sloep *Alida*, op den 5den Nov. j.l.

— Heden is Z. M. de Koning zijn 36ste jaar ingetreden. Men weet, dat, in gevolge 's Konings verlangen, deze geboortedag niet afzonderlijk, maar te gelijk met dien van H. M. de Koningin op den 17den Junij zal worden gevierd.

— De bepaling der nieuwe wet op de bevordering, het ontslag enz. der officieren bij de landmagt, is, voor wat betreft het *ontslag*, reeds in praktijk gebragt. Een 1ste luitenant in het provinciaal kommandement van Zuid-Holland, heeft in de afgeloopen week alhier voor een' *Raad van Onderzoek*, zoo als bij die wet is voorgeschreven, teregt gestaan, omdat zijne mede-officieren verklaard hadden, met hem, wegens zijne gedragingen, niet langer te willen dienen. De meerderheid van dien raad heeft tot het verleenen van ontslag geadviseerd, doch tevens het aanwezig zijn van verzachtende omstandigheden erkend. Men wacht alsnu de beslissing des Konings in, of de bedoelde 1ste luit. gedemitteerd zal worden en of hem daarbij een jaarlijksche onderstand zal worden toegelegd.

— Bij Koninkl. besluit van den 7den dezer is o. a. bepaald, dat de loodsgelden, berekend naar de bestaande tarieven voor de vaart op de havens van dit rijk, worden verminderd met 20 *ten honderd* voor *zeilschepen*; 25 *ten honderd* voor *schepen* door *stoombooten gesleept*, en 30 *ten honderd* voor *stoomvaartuigen.*

— Blijkens een gedagteekend van den 5den Febr. j.l. van Z. M. consul-generaal te Alexandrië ontvangen schrijven, was de hertog *Bernard van Saksen-Weimar* te Caïro aangekomen. De gezondheid van Zijne Hoogheid verkeerde in een geruststellenden toestand.

— De resident van Batavia moet, naar men verzekert, van den Gouverneur-Generaal een commissoriaal hebben ontvangen, om de middelen aan te wijzen, waardoor de hoofd-ambtenaren in het bijzonder en de ambtenaren in 't algemeen genoopt zouden kunnen worden, om een trouwer gebruik van de openbare godsdienst-oefeningen te maken. Men ziet met gespannen verwachting te gemoet, welke middelen de resident van Batavia daartoe zal aanwijzen.

— Volgens de rapporten van den luitenant-kolonel, waarnemend resident en militairen kommandant van Palembang, loopende tot den 4den December l.l., hielden in onderscheidene distrikten de woelingen aan, doch werd steeds, waar men met onze troepen in aanraking kwam, door de laatstgemelden de bovenhand behouden.

Volgens de meening van den genoemden bevelhebber zal die staat van zaken niet tot een einde worden gebragt dan na eene krachtdadige bezetting van den Ampat Lawang, alwaar het hoofd van den opstand, Radja *Tiang-Alam*, zich ophoudt.

Door de vele zieken onder de te Tebing Tingie vereenigde troepen, en den ingevallen regen-moesson, moest die expeditie eenigen tijd worden uitgesteld, en van dat tijdsverloop zou worden gebruik gemaakt tot evacuatie der zieken en hunne verwisseling door versche van Java te zenden manschappen.

De ziekte te Tebing Tingie werd gehouden voor plaatselijk, omdat ook zij die geene vermoeijenissen hadden doorgestaan, aldaar werden aangetast. (*Staats-Ct.*)

Van den 22sten. De minister van financiën heeft bekend gemaakt, dat gedurende het jaar 1851 aan 's Rijks Munt de volgende specien zijn vervaardigd en afgeleverd: *A.* Voor rekening van het Rijk: 18,015 rijksdaalders of twee-en-eenhalvenguldenstukken *f* 45,037,50; 2,068,810 guldens *f* 2,068,810; 2,051,400 halve cents *f* 10,257. *B.* Voor rekening van bijzondere personen: 3,629,478 rijksdaalders *f* 9,073,695; 56,338 guldens *f* 56,338; 2506 dubbele gouden Willems; 10,016 gouden Willems; 10,006 halve gouden Willems. Zijnde dus aan zilveren standpenningen en koperen pasmunt geslagen voor een bedrag van *f* 11,254,137.50.

— Wij vernemen dat er eene commissie is zamengesteld tot voorlichting aan den minister van marine, omtrent eenige punten de zeemagt van den staat betreffende; bestaande uit Z. K. H. Prins *Hendrik*, als voorzitter; den schout-bij-nacht titulair *S. R. van Frank*; den kapt.-ter-zee *A. J. de Smit van den Broecke*; de kapt.-luits.-ter zee *C. J. Berghuis* en *B. G. Escher*; de luits.-ter-zee 1ste klasse *J. C. Pieterse* en *H. Camp*; den hoofd-ingenieur der marine *A. E. Tromp* en die der 2de klasse *H. G. Jansen*, benevens den officier van administratie der 1ste klasse *J. E. Kempe*. Deze commissie is tegen den 23sten dezer alhier bijeengeroepen.

AMSTERDAM, 21 Februarij.

Wij vernemen, dat Z. M. de Koning dezer dagen van den President der Fransche Republiek ten geschenke zou hebben ontvangen de versierselen van ridder-grootkruis van de orde van het legioen van eer in brillanten.

— Door de Nederl. handelmaatschappij zijn bevracht 15 schepen, en wel, voor Amsterdam 7, waaronder *Graaf van Limburg Stirum*, kapit. *H. H. Smit*; voor Rotterdam 7 en voor Schiedam 1.

— Met zeer veel genoegen kunnen wij melden, dat onze hooggeachte stadgenoot de hoogleeraar *J. Bosscha* op gisteren door Z. M. is benoemd tot *Ridder met de Ster van de Eikenkroon.*

Zoo als men weet, droeg Z. M. aan den heer *Bosscha*

de zeker hoogst vereerende maar ook zeer moeijelijke taak op, om eene levensbeschrijving van Z. M. *Willem II* te vervaardigen. De geheele Natie verheugde zich over de keus, die Z. M. in dien geschiedschrijver deed.

De heer *Bosscha*, onlangs zijn werk aan Z. M. toezendende, ontving dan ook onmiddellijk de betuiging van HD. tevredenheid over den volbragten geschiedkundigen arbeid, doch de hooge onderscheiding, den schrijver verder toegedacht, werd voor den geboortedag des Konings bewaard.

— Men verneemt, dat de Koning voornemens is, om aan de bibliotheken van de korpsen des legers, een pracht-exemplaar van het uit te geven werk van het leven van wijlen Zijne Majesteit *Willem II* ten geschenke te geven.

— Volgens berigten uit Indië, die echter allezins bevestiging behoeven, zoude het hof van Jedo, uit kracht van oude traktaten, de hulp van Nederland in geval van eenen aanval van de Vereenigde Staten, hebben ingeroepen. Mogt het feit waarheid zijn, dan vleit men zich, dat Nederland als een waardig bemiddelaar zal weten op te treden, ten einde zoowel zijnen eigenen handel, als die van alle beschaafde volkeren aan zich te verpligten. (*H. B.*)

— Wij ontvangen, — zegt het *Handelsblad*, — mededeeling eener nota door den heer *de Fremery*, lid der Tweede Kamer, aan zijne medeleden ingediend, ten betooge, dat wel verre dat de jaren 1845, 1846 en 1847 een overschot zouden hebben opgeleverd van *f* 891,897.78½, zoo als de staatsrekeningen aanwijzen, of wel van *f* 1,267,285.65, gelijk de heer *v. Hall* getracht heeft te betoogen, — integendeel de rekeningen een tekort aanwijzen van minstens *f* 1,091,085.48, en dat het kapitaal van den staat in die jaren is verminderd met eene som van minstens *f* 5,535,320,19½

— Wij vernemen, dat de reis van dr. *E. M. Beima*, conservator van het museum te Leiden, naar het Oosten, tevens dienstbaar zal gemaakt worden om de beschrijving van het Heilige Land, door wijlen ds. *van Senden*, te vervolgen en te voltooijen. Met genoegen vernemen wij, dat het eerste deel reeds in drie talen, Fransch, Engelsch en Hoogduitsch, is overgezet.

LEEUWARDEN, 21 Februarij.

In eene vergadering van industriëlen en belangstellenden in de nijverheid, gisteren avond in de zaal van den heer *van der Wielen* gehouden, werden tot *vóórloopige* commissie geconstitueerd: de heeren *J. G. Heuveldop*, *T. Romein*, *H. van Assen*, *O. O. Gorter* en *F. Stoett*, zich met de maatschappij in verbinding te stellen, die, ter bevordering van ambachts- en fabrijks-nijverheid, zich in den vorigen herfst te 's Gravenhage heeft gevestigd, om in eene nader te houden vergadering verslag te dezer zake te doen en *bepaalde* voorstellen ter tafel te brengen.

ASSEN, 20 Februarij.

Gisteren is de postwagen van Koevorden op Groningen door den slechten weg, in de nabijheid van Zweelo, omgevallen. Men heeft geene ongelukken te betreuren.

— Naar wij vernemen, heeft Z. M. de Koning aan de Israelietische gemeente te Koevorden eene subsidie van *f* 250. verleend tot geheele aflossing van de nog op het kerkgebouw dier gemeente gevestigde hypothecaire schuld.

— Den 18den dezer kwam bij den ambtenaar van den burgerlijken stand alhier zekere *J. M.* aangifte doen van de bevalling van zijne vrouw; hij bragt zijn zoon mede als getuige en deze zoon is reeds ..... grootvader, en wel over een kind van zijne eigene dochter!! (*Dr. Ct.*)

— Aan den raad van Meppel was van de zijde van het departement van justitie voorgesteld, om *f* 600 op de begrooting te brengen voor een' aldaar te benoemen commissaris van politie; alvorens echter daartoe over te gaan, heeft de raad besloten, een adres aan Z. M. te ontwerpen, waarin de niet noodzakelijkheid van het vestigen aldaar van een commissariaat van politie werd betoogd, op grond, dat de zedelijke toestand van Meppels ingezetenen zulks niet vereischte en de politie daar thans ijverig was, terwijl de financiën der stad in een bekrompen toestand verkeerden. (*St. Ct.*)

MEPPEL, 19 Februarij.

Wat hier in deze week nog al veel de nieuwsgierigheid en de belangstelling bij vele menschen opgewekt heeft, is, dat men hier ter stede een Engelsche kof opmerkte, 't welk dan ook inderdaad tot de zeldzaamheden behoort, daar dit in vroegere jaren, zoo oude menschen verhalen, nog nimmer heeft plaats gehad; men meent dit al reeds te moeten beschouwen als een gevolg en gunstig voorteeken der Drentsche kanalisatie.

Dit schip arriveerde hier met het doel om gemalen eik te koopen, waarin de gezagvoerder ook naar wensch slaagde, ten einde dien naar Engeland over te voeren; 't laat zich wel vooronderstellen, dat dit product voortaan door Engeland veel zal getrokken worden, doordien 't thans proefondervindelijk is bewezen, dat de gemalen paardenboonen, die lederlooijers in Engeland in plaats van run gebruiken, niet langer ten allen deele aan 't doel beantwoorden.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Zaturdag den 21sten Februarij.

Aanwezig de heeren: v. IMHOFF, v. HOUTEN, SLOT, UPMEIJER, WICHERS, CREMERS, ONNES, DE SITTER, DOMMERING, QUINTUS, v. ITTERSUM, ROELFSEMA, MULLER, MULDER, DE LA FAILLE en SWAAGMAN.

De voorzitter stelt voor, de 3 bestekken, wegens het leveren van gesmeed ijzer-, loodgieters- en zinkwerk tot onderhoud van werken buiten de gemeente en de 3 bestekken, wegens het leveren van bouwstoffen voor bruggen, beschoeijingen, enz., ook buiten de gemeente, welke op de Secretarij ter inzage der leden hebben gelegen, goed te keuren en de uitbesteding dienovereenkomstig te doen plaats hebben. — Aangenomen.

Nog deelt de voorzitter mede, dat er eene dagvaarding is ingekomen van den curator in het faillissement van den aannemer H. K. SMAAL, te Delfzijl en stelt voor, met gesloten deuren te beslissen of dit punt, als kunnende tot regtskwestiën aanleiding geven, met gesloten deuren zal worden behandeld. — Goedgekeurd.

Na heropening der deuren deelt de voorzitter mede, dat de vergadering beslist heeft, deze zaak met gesloten deuren te behandelen en wordt alzoo, na voorlezing en goedkeuring der notulen, deze openbare raadzitting weder gesloten.

GRONINGEN, 23 Februarij.

Ingevolge magtiging en onder nadere goedkeuring, is door den luitenant-kolonel, eerstaanwezend ingenieur alhier, Vrijdag laatstleden, in het logement *het wapen der zeven provinciën*, van H. VAN DER LAAN, in het openbaar in massa aanbesteed:

Het herstellen van muren langs het Damsterdiep in den hoofdwal te Groningen, en het maken van eene brug met bijlevering der noodige bouwstoffen. — Hierop zijn zeven inschrijvingsbiljetten ingekomen, en werd de inzet op dit werk bepaald op *f* 4000, telkens met *f* 25 verhooging. Aannemer is hiervan geworden J. INDEN, wonende alhier, voor de som van *f* 6800.

(Wanneer dit werk tot stand zal zijn gekomen, is er in iets schoons voorzien, daar men alsdan wederom even als vroeger, van eene vrije passage en wandeling naar het Kleinepoortje kan gebruik maken.)

Zaturdag laatstleden is van wege burgemeester en wethouders dezer gemeente, door hunnen gecommitteerde, in het raadhuis bij enkele inschrijving aanbesteed:

Het bouwen van eene ophaalbrug over de hoofdvaart genoemd het Stads Mussel-Kanaal, in de provincie Groningen, gemeente Onstwedde, bij den Musselstroom, ten einde de verbinding daar te stellen van den rijweg van Onstwedde naar de Valthe. — Op dit perceel zijn vijf inschrijvingsbiljetten ingekomen, te weten van *f* 4150, *f* 3745, *f* 3650, *f* 3496, terwijl de laagste inschrijver was J. P. PESTMAN, alhier, voor *f* 3170.

Heden middag te twaalf uur werd in het Provinciehuis alhier, onder nadere approbatie, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, in het bijzijn van den hoofdingenieur van den waterstaat, bij enkele inschrijving aanbesteed:

Het aanleggen van een vak nieuwe steenglooijing aan de zeeweringen ten noordwesten van Delfzijl, in den jare 1852. — Er zijn voor de aanneming van dit werk 7 inschrijvingsbiljetten ingekomen, te weten, van: P. WIERSEMA, te Groningen, voor *f* 19775; H. B. HARKEMA, van Warfhuizen; voor *f* 19500; H. J. DELKEN, van Delfzijl, voor *f* 18374, J. E. VAN BUUREN, van Delfzijl, voor *f* 17770; E. H. ROGGENKAMP, van Delfzijl, voor *f* 17514; H. VREEZE, van Delfzijl, voor *f* 17398—10, en J. H. ROTTENHUIS, van Delfzijl, voor *f* 16584—34.

— Wij zien uit eene advertentie in het *Handelsblad*, dat de commissie uit de eigenaren van de societeit de *Harmonie* alhier aan de belanghebbenden berigt, dat op hare prijsvraag van den 28sten October j.l. 23 ontwerpen waren ingezonden; — dat daaruit de prijs van 150 guldens is toegewezen aan den inzender van het ontwerp, met de spreuk: *La harmonie des arts est comme une mélodie*, — en dat door de opening van het naambriefje is gebleken, vervaardiger van hetzelve te zijn de heer A. J. SEVENHUYZEN, te Amsterdam.

Tevens verzoekt de commissie den vervaardiger van het ontwerp, met het merk X M, dit ontwerp aan haar af te staan, tegen eene vergoeding van 30 guldens.

— Het fraaije en indrukwekkend natuurverschijnsel, dat wij onder den naam van Noorderlicht kennen, vertoonde zich in den avond van den 19den dezer en den daarop volgenden nacht op eene allezins luisterrijke wijze. Het strekte zich als een helder wit lichtend segment over geheel het noordelijk deel des hemels uit, waaruit soms purperroode lichtwolken te voorschijn kwamen, dat vooral in het noordoosten het geval was. Gedurende een' geruimen tijd bleven deze meestal zigtbaar en hadden het voorkomen alsof een felle brand den hemel had roodgekleurd. Breede lichtgolven stegen verder uit dit lichtend segment omhoog, en als door een' fellen wind voortgestuwd, verdwenen zij weder even spoedig als zij waren ontstaan, om door andere te worden vervangen, waardoor er soms gedurende eene geruime poos eene aanhoudende flikkering plaats had. Tusschenbeide verhieven zich meer of minder heldere lichtzuilen, die scherp begrensd, gedurende eenigen tijd zigtbaar waren, zich soms in meer zuilen verdeelden en langzaam weder verdwenen. Die lichtwolken en lichtzuilen bepaalden zich alleen tot de noordelijke helft des hemels, maar verhieven zich veelal tot aan of in de nabijheid van het toppunt. De zuidelijke helft des hemels was echter door den teruggekaatsten glans van het prachtig verschijnsel zacht verlicht, even als bij lichte maan. Het nachtelijk donker was dan ook in een aangenaam schemerlicht verkeerd, gelijk als wanneer de maan achter dunne wolkjes is verborgen, een meer gelijkmatig licht de omringende voorwerpen zigtbaar maakt. Omstreeks middernacht kwamen er voor en na enkele wolken op uit het noorden, die op den helderen grond des hemels een zeer donker voorkomen hadden en waarbij de heldere glans van het noorderlicht te meerder uitkwam.

Ook den vorigen avond was, hoewel niet met dien luister, het noorderlicht echter duidelijk zigtbaar, terwijl er ook nog den volgenden avond duidelijke sporen van dit verschijnsel merkbaar waren.

— Het berigt door de *N. Rott. Ct.* van den 22sten dezer medegedeeld, omtrent het voorkomen van de pokken ook hier ter stede, moet in zóó verre als onjuist worden aangemerkt, als er, naar wij met zekerheid kunnen vermelden, zich slechts *drie* gevallen tot dusverre hebben voorgedaan, als 1 in een schip, 1 in het Akademisch ziekenhuis en 1 in een huis aan het Zuiderdiep. Er bestaat hier dus tot nu toe gelukkig volstrekt geene reden tot bezorgdheid of vrees.

— Te *Slochteren* heeft op laatstleden Zaturdag het zeldzaam geval plaats gegrepen van eenen zelfmoord bij een jongetje van 13 jaren. Des morgens was hij, zoo men verhaalt, door zijne ouders naar de schuit gezonden, om iets van daar af te halen, en was hem tot betaling der vracht een 25centsstuk medegegeven. Teruggekomen bleek het, dat hij maar 5 cents had betaald, en evenwel gaf hij maar een dubbeltje terug, zeggende het andere te hebben verloren. Hij kreeg daarop bevel, om naar het verlorene nazoeking te doen. In plaats van te gehoorzamen, schijnt hij naar een bijschuurtje gegaan te zijn, om de handen aan zich zelven te slaan. Althans niemand heeft hem op den weg gezien, maar vond hem eindelijk na lang gezocht te hebben, in dit schuurtje hangende aan een touw.

— Men schrijft ons het volgende:

„Werd voor eenige weken in dit dagblad vermeld, dat het Bestuur van *Adorp* in zijne gemeente kosteloos avondschool laat houden; thans kan worden berigt, dat genoemd Bestuur daarvan de meeste voldoening mag erlangen, daar niet minder dan een tiende gedeelte van de bevolking der gemeente, bijna allen jongelieden boven de 12 jaren, daarvan gebruik maakt. Reeds zijn er 13 weken verloopen, dat de avondschool begonnen is, en nog wordt dezelve talrijk en geregeld bezocht. Een bewijs, dat het geven van *gratis* onderwijs een heerlijk middel is om het schoolgaan te helpen bevorderen."

— Men meldt ons uit VEENDAM, d.d. 19 Februarij:

Heden avond werd alhier door de leden van de societeit de *Herstelde Eendragt* op eene allezins hartelijke wijze de verjaardag van onzen geëerbiedigden Koning *Willem III* herdacht. De leden hadden zich tot dat einde op den avond in het lokaal van den logementhouder *E. D. Everts* tot een fideel souper vereenigd; verschillende toasten werden er, zoowel op den Koning en hoogstdeszelfs Huis, als op den bloei der societeit, ingesteld; het geheel werd door muzijk afgewisseld.

— Woensdag l.l. werd van de werf S. J. LEEUWES te *Wildervank*, met het beste gevolg te water gelaten het kofschip *Klaassina Arendina*, voor rekening van- en gevoerd zullende worden door kapt. H. L. DE GROOT.

— De kollekte gehouden te *Veendam*, ten behoeve van een *leenfonds* voor den minderen stand onder de Israëlieten aldaar, heeft tot dus verre opgebragt de aanzienlijke som van *f* 181.12½.

— Men verneemt van goeder hand, dat op Zaturdag l.l. te Taarlo, tusschen de Commissie voor den aanleg van een kanaal van Groningen op Assen en de eigenaren van de Marken Taarlo, Oude Molen en Nieuw Ubbena eene overeenkomst is getroffen over den geheel kosteloozen afstand zoo van veldgronden als groenland in die Marken tot het bedoeld kanaal, weg en voedingskanaal benoodigd, alleen onder voorwaarde, dat de gevorderde bruggen en tollen buiten bezwaar der eigenaren worden gelegd en dat het regt wordt voorbehouden, om zich met die waterwerken en weg met hunne gronden, doch ten hunnen koste en buiten waterverlies voor den aanleg in gemeenschap te stellen, en zulks nadat die eigenaren zich vooraf onderling hadden verstaan over de regeling van den afstand, voor zoo verre dezelve gevorderd wordt van groenland, een deel van bijzonder eigendom uitmakende. Het zoude zeker de daarstelling, zoowel van dit als van menig ander nuttig werk, zeer bevorderen, indien men overal op gelijke wijze toonde, de te verkrijgene voorregten naar waarde op prijs te stellen.

— Het *Provinciaal Blad van Groningen*, no. 32, bevat eene notificatie van den Staatsraad, Commissaris des Konings, d.d. 19den Februarij 1852, no. 3, waarbij aan alle daarbij belanghebbenden wordt bekend gemaakt, dat, vermits de conservatie der visscherij in deze provincie allezins vordert, dat de tijd worde bepaald, gedurende welken dezelve zoude dienen te zijn gesloten, door Z. Exc. den minister van binnenlandsche zaken, opperhoutvester, met overleg van de heeren Gedeputeerde Staten, voor deze provincie is bepaald, dat het visschen binnen dezelve zal zijn verboden van den eersten Maart aanstaande af tot en met den laatsten April eerstkomende, zonder uitzondering van eenige visscherij, dan alléén in het Reitdiep, te beginnen van de stad Groningen, tot aan deszelfs uitloop in zee, bij de Zoltkamp; — en voorts, dat de aalvangst (alleen echter met aalfuiken of aalkorven en niet met totebellen), alsmede het visschen met aalraamnetten, voor sluizen gezet wordende om aal en paling te vangen, ook gedurende den verboden vischtijd zal worden toegelaten, voor zooverre zulks niet in strijd is met het reglement, houdende verordeningen van politie op het gebruik van alle voor de scheepvaart bestemde en bevaren wordende rivieren, vaarten en kanalen en van de daartoe behoorende objecten in de provincie Groningen, mitsgaders bepalingen tegen de stremming en verhindering der geregelde afstrooming van water langs de voor die afstrooming bestemde rivieren en kanalen in dezelfde provincie, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 4den November 1845, no. 63; wordende aan de belanghebbenden te dezen bijzonder herinnerd de bepalingen van art. 9, 10 en 11 van dat reglement.

— Zijne Majesteit heeft goedgevonden te benoemen: bij den provincialen staf, tot luitenant-kolonel den majoor J. E. MULLER, adjudant in het provinciaal kommandement van Groningen en Drenthe.

— Bij Koninklijk besluit van den 5den Dec. 1851 is bewilliging verleend tot oprigting der *Groninger Stoomsleep-maatschappij* op den voet als bij de overgelegde acte van oprigting is overeengekomen, onder verklaring, dat de in art. 3 der acte bedoelde kapitaals uitbreiding eventuëel als eene verandering in de voorwaarden der vennootschap te beschouwen en mitsdien aan nader bewilliging onderworpen zal zijn.

— Bij besluit van den 12den dezer heeft Z. M. goedgevonden aan mr. R. A. QUINTUS, op zijn verzoek eervol ontslag te verleenen als burgemeester van Zuidhorn; en tot burgemeester van Zuidhorn te benoemen jhr. mr. A. GELDERMAN, met toekenning van eervol ontslag als griffier bij het kantongeregt te Zuidhorn; — en bij besluit van den 19den Februarij te benoemen tot burgemeester van Stedum, S. D. JENSEMA; — bij besluit van den 18den Februarij eervol ontslag te verleenen aan D. A. HARTZEMA, op zijn verzoek, als dijkregter van Humsterland; en aan J. H. ALDERSHOF, op zijn verzoek, als dijkregter van Uithuizermeeden; — en te benoemen tot dijkregter van Wierum en Hooge en Lage Paddepoel, P. J. TORRINGA.

Bij besluit van den 19den dezer heeft Z. M. goedgevonden de door den gemeenteraad van Leens gedane benoeming des burgemeesters W. WOLTHERS tot secretaris, met Zijne goedkeuring te bekrachtigen.

— Bij Koninklijk besluit van den 18den Februarij is pensioen verleend aan S. BORST, wedw. van A. C. BALKEMA, in leven ontvanger der dir. bel. en accijnsen te Holwierda, van *f* 498.

— Bij Koninklijk besluit van den 18den dezer, zijn nadere bepalingen vastgesteld omtrent de zamenstelling der kamers van koophandel en fabrijken, bedoeld bij Zr. Ms. besluit van den 9den November 1851. Daaruit blijkt o. a., dat in de provincie Groningen zullen gevestigd zijn 2 kamers, als te *Groningen*, 12 leden, census *f* 15, en te *Hoogezand* 7 leden (deze kamer wordt zamengesteld uit de gem.: Hoogezand 4 leden, Sappemeer, 3 leden, census *f* 10 voor elke dezer gem.; — *Drenthe*: Meppel, 5 leden, census *f* 15.

De bestaande kamers van koophandel en fabrijken blijven in werking tot den 1sten Junij 1852, op welken dag de nieuw te benoemen kamers optreden, wier leden gekozen zullen worden in daartoe te houden vergaderingen in de maand April dezes jaars.

— Klagten, in Dec. 1851 bij het departement van binnenl. zaken ingediend, hebben, na onderzoek, er toe geleid, dat dezer dagen door Ged. Staten der belanghebbende provinciën de betrokken diligence-ondernemers zijn aangeschreven:

1) Zekeren voerman, die zich van tijd tot tijd aan misbruik van sterken drank had schuldig gemaakt, onverwijld uit hunne dienst te ontslaan, op grond van art. 61 van het reglement op de openbare middelen van vervoer te lande, van den 24sten Nov. 1829 (*Staatsblad* no. 73).

2) Zich stipt te gedragen naar art. 81 van dat reglement, wat betreft het gewigt der lading van hunne diligences.

— Uit *Hoogeveen* meldt men ons van gisteren het navolgende:

„Aanstaanden Vrijdag zullen, naar men verneemt, reeds een tachtigtal poldergasten, boven het Noordsche schut aan het nieuwe kanaal beginnen te werken, door dat gedeelte van hetzelve, 't welk door de firma BALKEMA en comp., toen deze nog concessionarissen waren van 't voorgenomen werk, is aangelegd, doch 't welk weder eenigzins was ingezakt, te verdiepen.

„De ingezetenen aldaar zijn eenigzins schuw voor deze arbeiders; echter verzekert een der hh. aannemers, dat zijlieden knappe menschen zijn, waarvan men niets te vreezen heeft; dat hij binnen zeer weinige dagen wel zeshonderd hunner bijeen kan krijgen; dat hij liever door hen dan door inboorlingen laat werken, omdat hij hen en hunnen arbeid kent; dat hij echter niet ongenegen is om ook arbeiders van hier onder dezelfde voorwaarden in het werk te nemen, doch geenszins voornemens is, moeite en onaangenaamheden met deze te hebben.

„Het is daarom te hopen, dat men zich onderling goed verstaan zal, en daardoor de verdiensten aan arbeidsloonen niet geheel door de poldergasten worden genoten."

Bij den uitslag der verloting van de *Kunstkronijk*, jaargang 1851, gehouden den 14den Februarij 1852, ten huize van den Boekhandelaar K. FUHRI, te 's Gravenhage, zijn van de 19 prijzen, aangekocht op de Londensche tentoonstelling, o. a. te beurt gevallen, op no. 636, M. SMIT, te Groningen, een zilveren tafel-inktkoker, van J. W. VAN KEMPEN, te Utrecht; op no. 22, baron VAN ZUYLEN v. NYVELT, te 's Hage, een bronzen statuette van REMBRANDT, van de gebr. LURASCO, te Amsterdam; op no. 1555, E. FUHRI & v. DORP, te Batavia, geschilderd glas, van J. FISCHER en COMP., te Amsterdam; op no. 1577, dezelfden, een boekwerk, uitsluitend voor de Londensche tentoonstelling gedrukt, *Journal of the extraordenary ambassy of the earl of Portland in France*, van P. H. NOORDENDORP, te 's Gravenhage; op no. 1384, L. DE FOUW, te Goes, een regulateur voor klokken, astronomisch uurwerk, van A. KAISER, te 's Gravenhage; op no. 1015, H. V. v. GOGH, te Rotterdam, een groote wit porceleinen groep onder glazen stolp: Terugkomst van den wijnoogst, van W. T. COPELAND, te Londen; op no. 303, C. J. BORLEFFS, te Amsterdam, een stel van vier kapitale platen; *afbeeldingen der tentoonstelling* in kleuren, met lijst en glas, van ACKERMANN en COMP., te Londen; op no. 352, M. SCHOONEVELD & ZN., te Amsterdam, een dito stel, en op no. 157, J. HAZENBERG, CZN., te Leiden, twee fraaije vergulde bronzen beelden: *krijgslieden te paard*, op zwart marmeren voetstuk, van MIROY FRÈRES, te Parijs. Van de 12 Schilderijen is o. a. ten deel gevallen op no. 688, P. VAN WICHEREN, te Groningen, la leçon de catechisme, van B. VAN EYCKEN, te Brussel.

In het jaar 1851 zijn hier te lande aan 154 binnenslands gebouwde zeeschepen, metende 16,714 lasten (daaronder 33 barken, 10 brikken, 18 schoeners, 39 koffen, 37 galjooten, 15 tjalken, enz.) voor de eerste maal zeebrieven verleend, en aan 13 buitenslands gebouwde zeeschepen, metende 1080 lasten. In 1850 waren zoodanige brieven verleend aan 129 binnenslands gebouwde schepen, metende 12,080 lasten, en aan 7 buitenslands gebouwde, metende 518 lasten.

De *Coup-d'état* beoordeeld door *Thiers*.

Wij namen dezer dagen de geschiedenis der Fransche omwenteling, door den heer THIERS geschreven ter hand, en onwillekeurig, maar zeker hoogst natuurlijk viel ons oog op de volgende zinsneden, over den 18den Fructidor: „Wettigheid was eene illusie na eene omwenteling gelijk de onze. Woelende partijen kunnen zich niet in de schaduw der wet rustig nedervlijen: eene hand sterker dan zij moet haar nederzetten, tot elkander brengen, vermengen, en zulk eene hand is de militaire magt. Het directorium voorkwam door den 18den Fructidor den burgeroorlog, en stelde er een *coup-d'état* voor in de plaats, met kracht uitgevoerd wel is waar, maar met zoo veel kalmte en gematigdheid als in revolutionairen tijd mogelijk zijn."

De heer THIERS moet dus tevreden zijn: LODEWIJK BONAPARTE is het immers volkomen met zijne redenering eens! De tevredenheid des heeren THIERS zal intusschen wel eenigzins gematigd zijn in de gevangenis te Mazas, waar hij overigens heerlijk in de gelegenheid was, om over de eigenaardige consequentiën zijner eigene redenering na te denken.

Akademienieuws.

Bij besluit van den 18den Februarij j.l. heeft Z. M. goedgevonden tot rector magnificus bij de hoogeschool te Utrecht, voor het akademiejaar 1852—1853, te benoemen den hoogleeraar F. C. DONDERS.

Kerknieuws.

EIJERLAND op Texel (klass. Alkmaar), 10den Februarij. De kerkeraad der Herv. gemeente alhier noodigt heeren kandidaten tot de H. D, die bij de vervulling dezer vakature in aanmerking wenschen te komen, beleefdelijk uit, zich ten dien einde met franko brieven bij denzelven aan te melden.

EERNEWOUDE (klass. *Leeuwarden*). Alhier is door floreenpligtigen gekozen, en beroepen door den kerkeraad der Herv. gemeente de eerw. heer *B. B. van der Veen*, sedert meer dan zeven jaren, hulpprediker van deze gemeente.

NAARDEN (klass. *Amsterdam*), 14den Februarij. Heden ontving de kerkeraad het berigt, dat ds. *H. P. Berlage*, pred. te Muiderberg, de beroeping naar deze gemeente, onder inwachting der vereischte approbatiën, heeft aangenomen.

— Ds. *J. C. Verhoeff*, pred. te Sluis, heeft voor de op z. eerw. uitgebragte beroeping naar Harderwijk bedankt.

— Ds *J. W. Felix*, pred. te Opheusden, heeft voor de op z. eerw. uitgebragte beroeping naar Garijp bedankt.

— Ds. *J. Ruys*, pred. te Rhenen (klass. Wijk), heeft voor de beroeping naar Vollenhoven bedankt.

Het aantal kandidaten, het leeraarsambt bij de Herv. gemeente in ons rijk waarnemende, bedraagt 87, onder het ressort der Waalsche gemeente 4, bij de Evang.-Luthersche kerk 6, bij de Herst.-Evangel. Luthersche kerk 3 en in Oost-Friesland bij de Hervormde kerk 6.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.